

मिति २०८३।३।१० गते बसेको ४५ औं नगर सभाको निर्णय प्रतिलिपि उतार

प्रस्तावहरु

- प्रस्ताव नं.१: आ.व.२०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम सम्बन्धमा ।
प्रस्ताव नं.२: आ.व.२०८३/०८४ का लागि बजेट कार्यक्रम सम्बन्धमा ।
प्रस्ताव नं.३: आर्थिक र विनियोजन विधेयक २०८३ सम्बन्धमा ।
प्रस्ताव नं.४: केही ऐन संशोधन विधेयक सम्बन्धमा ।
प्रस्ताव नं.५: आगामी नगर सभा बस्ने मिति सम्बन्धमा ।

निर्णयहरु:

निर्णय नं.१: प्रस्ताव नं.१ का सम्बन्धमा छलफल हुँदा व्यास नगरपालिकाबाट ४५ औं नगर सभामा प्रस्तुत आ.व.२०८३/०८४ का लागि तयार गरिएको नीति तथा कार्यक्रम नगर प्रमुख श्री वैकुण्ठ न्यौपानेबाट प्रस्तुत भई बुँदागत रुपमा छलफल गरी प्राप्त सुझावहरु समावेश गरी संशोधन सहित तपसिल बमोजिम पारित गर्ने निर्णय गरियो ।

१. गण्डकी प्रदेश तनहुँ जिल्लाको सदरमुकाममा २०४८ चैत्र ३० गते स्थापना भएको व्यासको अवतरण भूमि, पराशर ऋषिको तपोभूमि- व्यास नगरपालिकाको पैतालीसौं नगर सभामा उपस्थित भएर यस नगर सभाको ५ वर्षे कार्यकालको अन्तिम वर्ष आ.व.२०८३।०८४ का लागि नगरपालिकाले अवलम्बन गर्ने नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरव महशुस गरेका छौं ।
२. आधुनिक नेपाल निर्माणमा विधिको शासन, प्रजातन्त्रको स्थापनाका लागि २००४ सालदेखिको अभियान, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना, २०८२ सालको सुशासन वहालीको आन्दोलनका क्रममा शहादत प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण शहिदहरुका प्रति हार्दिक श्रद्धासुमन अर्पण गर्दै लोकतन्त्र, कानुनी शासन, सुशासनको वहालीका लागि नेतृत्व गर्नुहुने अग्रज, वेपत्ता परिवार, घाइते अपाङ्गताका प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दछौं । साथै व्यास नगरपालिकाको स्थापना र विकासमा अमूल्य योगदान पुऱ्याउनु हुने हाल दिवंगत भइसक्नु भएका पूर्व जनप्रतिनिधिहरु प्रति श्रद्धासुमन व्यक्त गर्दै सम्पूर्ण पूर्व जनप्रतिनिधिहरु प्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दछौं ।
३. आर्थिक वर्ष २०८३।०८४ का लागि व्यास नगरपालिकाले नीति तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्था ऐन, २०७४, राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४, संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७, नेपाल सरकारको सोह्रौं योजना, गण्डकी प्रदेश सरकारको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना, संयुक्त राष्ट्र संघबाट उद्घोष भएको (२०३० प्रस्ताव) दीगो विकासका लक्ष्यहरु (SDG), व्यास नगरपालिकाको प्रथम आवधिक योजनाले प्रत्याभूत गरेका नीतिको सीमा भित्र रही "विविधतायुक्त गाउँ शहर, समृद्ध मेरो व्यास नगर" भन्ने मूल नारालाई सार्थकता दिने गरी तयार गरिएकोछ ।
४. व्यास नगरपालिकाको स्थापनाकालदेखि आजसम्म हासिल गरेका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरुको जगमा रही यस नगरपालिका प्रति नगरवासीको भरोसा, स्थानीयता, कानुनी र श्रोतगत सीमाहरुलाई ध्यानमा राखी आ.व.२०८२।०८३ मा यस नगरपालिकाले गरेका उपलब्धिहरु सम्मानित सभामा जानकारीका लागि प्रस्तुत गर्दछौं ।

आ.व.२०८२।८३ को नीति तथा कार्यक्रमको उपलब्धिहरु :

५. योजनाबद्ध विकासबाट मात्रै वाञ्छित लक्ष्य प्राप्त गर्न सकिन्छ भन्ने उद्देश्यले व्यास नगरपालिकाले यसअघि तयार गरेको प्रथम आवधिक योजनाको अवधि सम्पन्न भई दोस्रो आवधिक योजना निर्माण कार्य चालु वर्षभित्रै सम्पन्न हुने चरण पुगेको छ । आवधिक योजनाले लिएका लक्ष्यहरु पूरा गर्न पञ्च वर्षीय शैक्षिक योजना, नगर सडक यातायात गुरुयोजना, नगरको भू-उपयोग वर्गीकरण नक्सा तयार भएको छ ।
६. नगरको गौरवका आयोजनाहरुको रुपमा रहेको बैरेनी जग्गा एकीकरण आयोजना अन्तिम चरणमा पुगेको छ । व्यास नगर समता आवासीय विद्यालय व्यवस्थित रुपमा सञ्चालन हुँदै आएको छ । पराशर मार्गको १० किलोमिटर मध्ये करिब ६ किलोमिटर खण्ड यसै वर्ष पूरा हुने चरण रहेको छ ।

७. बहुवर्षीय योजनाको रूपमा रहेका पानीको स्रोत पुनर्भरण योजना अन्तर्गतको नारेश्वर ताल, सनातन धर्म संरक्षणका लागि गौ संरक्षण केन्द्र, शहरीकरण विकासका लागि खड्गकाली मार्ग, शहिद कालिका मार्ग द्रुत गतिमा निर्माण भइरहेका छन् । केशवटार मार्ग र माहेन्दी मार्गलाई संघ, प्रदेश सरकार समेतको सहभागितामा अधि बढाइएको छ ।
८. नगरको मुख्य बजार क्षेत्रमा सडक बत्ती जडानको काम द्रुत गतिमा भइरहेको छ । सि.सि. क्यामरा जडानका कामहरु निरन्तर रूपमा कार्यान्वयन भइरहेको छ ।
९. सामुदायिक विद्यालयतर्फ गतविगत वर्षको तुलनामा पछिल्ला वर्षहरुमा विद्यालय भर्ना दर, टिकाउ दर तथा उत्तीर्ण दरमा उल्लेख्य वृद्धि भई शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार आएको छ । सामुदायिक विद्यालयमा रहेका बालकक्षादेखि ५ कक्षासम्म अध्ययनरत ३,५४१ जना बालबालिकाहरुलाई संघ सरकारको सहयोगमा दिवा खाजाको व्यवस्था गरिएको छ ।
१०. ३८ वटा संस्थागत विद्यालयहरुमा पढ्ने १०% बालबालिकाहरुका लागि छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइएको छ । पूर्व प्राथमिक कक्षादेखि १० कक्षासम्म अध्ययन गर्ने विद्यार्थीले सुविधा प्राप्त गरेका छन् । त्यसैगरी कक्षा ११ र १२ मा अध्ययन गर्ने १०% विद्यार्थीले छात्रवृत्तिको सुविधा प्राप्त गरेका छन् ।
११. खेलकुदका क्षेत्रमा मेयर कप फुटबल प्रतियोगिता, व्याड्मिन्टन प्रतियोगिता, वडास्तरीय भलिबल प्रतियोगिता, राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड प्रतियोगिता, उपमेयर कप छात्रा भलिबल प्रतियोगिता, अल्ट्रा म्यारथन प्रतियोगिता जस्ता ठूला साना गरी २२१ इभेन्टमा खेल प्रतिभाहरुको विकास, संरक्षण, प्रवर्द्धन गर्ने कार्य गरिएको र खेल सामग्री हस्तारणका कार्यक्रम सञ्चालन भएका छन् । जिल्लास्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड प्रतियोगितामा व्यास नगरपालिकाले ८ स्वर्णपदक सहित जिल्लाकै दोस्रो हुन सफल भएको छ । ७० जना युवालाई युवा परिषद् अन्तर्गत AI तालिम प्रदान गरिएको छ ।
१२. आमा र गर्भ भित्रको बच्चाको संरक्षणको लागि वडावडामा AI भिडियो एक्सरे प्रिलिमिनरी सेवा प्रदान गरी दुवैको संरक्षणमा सहयोग पुऱ्याइएको छ । प्रोटोकल अनुसार गर्भवती आमाहरुको हालसम्म २,२४९ जनालाई सेवा पुऱ्याइएको छ । यसवर्ष पनि पूर्णखोपको दीगोपना सुनिश्चित नगर घोषणा भइसकेको छ ।
१३. दीर्घरोगी नागरिकहरुलाई मासिक उपचार खर्च वापत रु.५,०००। दिइदै आइएकोमा हालसम्म २६६ जनाले सेवा लिएको अवस्था छ । प्रयोगशाला सेवा भएका स्वास्थ्य संस्थामार्फत निशुल्क रूपमा विभिन्न प्रकारका प्रयोगशाला सेवा लिनेको संख्या ६२२ पुगेको छ ।
१४. पाठेरको मुखको क्यान्सरसम्बन्धी VIA जाँच १४ वटै वडामा सञ्चालन भएकोमा ६२५ जनाले सेवा लिएको अवस्था छ । AI एक्सरेद्वारा नगरका विभिन्न स्थानमा क्षयरोगको स्क्रिनङ्ग गरिएको छ, जसबाट ७६६ जनाले सेवा लिएका छन् । नगरका विभिन्न क्षेत्रमा गरिएको अन्य स्वास्थ्य शिविरहरुबाट १,७५६ जना नागरिकले सेवा लिनुभएको छ ।
१५. व्यवसायीहरुलाई व्यवसाय दर्ता, नवीकरण र वार्षिक कर बुझाउन सहजीकरण गर्न चालु आ.व.२०८२।०८३ पछिल्लो ३ महिना घरदैलोमा सेवा जारी राखिएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा मात्रै सबै वडा र नगरका विभिन्न शाखाहरुले समेत गरी ४३१ जनालाई व्युटिसिन, सिलाइबुनाइ, चप्पल बनाउने, चुरा पोते बनाउने, अचार बनाउने, मोवाइल मर्मत, कपाल काट्ने, मादल बजाउने, भोला बनाउने, मह उत्पादन, ट्याक्टर मर्मत जस्ता तालिम उपलब्ध गराई सीप विकास एवं आयआर्जन गर्न सक्षम बनाइएको छ । कराँते, बारिष्ठा, बुटिक, भान्सा सुधार, साइवर काइमबाट जोगिने सम्बन्धी तालिमहरु वडावडामा सञ्चालन गरिएका छन् ।
१६. भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरुलाई पूर्जा वितरण गर्ने कार्यका लागि ७,०८३ निस्सा प्राप्त भएको मध्ये अव्यवस्थित बसोबासी ६,१८४ भूमिहिन दलित २६५ र भूमिहिन सुकुम्बासी ६३४ भएकोमा हालसम्म ३,४०८ कित्ताको नापी सर्जमिन मुचुल्का उठाइसकिएको अवस्था छ । प्रमाणीकरण भइसकेका भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्बासीहरुलाई जिल्ला भूमि समस्या समाधान समितिमार्फत हाम्रै कार्यकालमा लालपूर्जा वितरण आरम्भ गरिनेछ । यस क्रममा वडा नं.९ देखि १४ सम्मका निस्सा प्राप्त व्यक्तिहरुको नापी कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।
१७. तरकारी खेतीको आधुनिकीकरण तथा व्यवसायीकरण प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले ३४० रोपनी क्षेत्रफलमा तरकारी खेती विस्तार, २० वटा टनेल निर्माणमा अनुदान, ८७ टन उन्नत आलु बीउ वितरण गरी करिब १,४००

रोपनी क्षेत्रफलमा उन्नत जातको आलु खेती विस्तार, ८ वटा कृषक समूह/सहकारीहरूलाई ५०% अनुदानमा २१ थान कम्बाइन मिल र १७ थान हाते ट्र्याक्टर, १६ वटा साना सिंचाई कुलोको निर्माण तथा मर्मत, २०० कृषक घरधुरीलाई मौरीपालन सम्बन्धी आधारभूत तालिम प्रदान, ७५१ माटो नमूना परीक्षण गरी खाद्यतत्व पहिचान, उपयुक्त मल सिफारिस, माटो सुधारका लागि कृषि चुन वितरण कार्यक्रम अघि बढाइएको छ। उत्पादित कृषि उपजको सुरक्षित भण्डारण, मूल्य श्रृङ्खलाको विकास तथा बजार व्यवस्थापन सुदृढीकरण गर्ने उद्देश्यले चिस्यान केन्द्र (Cold Store) सञ्चालनमा ल्याइएकोमा हालसम्म करिब २० टन आलु भण्डारण गरिएको छ। ७,७९० कृषक घरधुरीहरूको विवरण किसान सूचीकरण प्रणालीमा प्रविष्ट भएको छ। २४ वटा कृषक समूह/कृषि सहकारीहरूलाई १५२ टन धानको उन्नत बीउ वितरण गरिएको छ, जसबाट कृषकहरूमा ४,५०० हेक्टर क्षेत्रफलमा उन्नत जातको धान खेती विस्तार भई उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि / गुणस्तरीय बीउको पहुँचमा सहयोग पुगेको छ। आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ मा ९,८२९ वटा पशुहरूलाई विभिन्न रोग विरुद्धको खोप लगाइएको, ७,३५९ ओटा गाई/भैंसीमा कृत्रिम गर्भाधान सेवा, ७०८ ओटा छाडा, सामुदायिक तथा घरपालुवा ककुरहरूमा रेविज रोग विरुद्धको खोप एवं बन्ध्याकरण कार्य सम्पन्न गरिएको छ। ८,२८० ओटा पशुपन्छीहरूलाई विभिन्न समस्या अनुसार औषधीउपचार सेवा एवं निशुल्क औषधी वितरण कार्य भएको छ। व्यास ६ मा कफी खेती प्रवर्द्धन, व्यास ५ चिन्तुटारमा लिची आँपका विरुवा वितरण गरी बगैँचाको लागि तयारी भएको छ।

१८. नगर अन्तर्गतका सबै कार्यालयहरूमा अनलाइनबाटै हाजिरी लिने र बिदा स्वीकृत गर्ने, अनुगनमन गर्ने अभ्यासको शुरुवात गरिएको छ। नगर प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतका बीच नतिजाका लागि कार्यसम्पादन सम्झौता गरिएको छ। प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतसँग शाखा प्रमुखहरू र वडा सचिवहरूले कार्यसम्पादनमा सम्झौता गरी नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन प्रणाली अवलम्बन गर्ने प्रयास गरिएको छ।
१९. यस नगरपालिका स्थापना भएको दिनको खुशीयालीमा नगर दिवस मनाउन थालिकोमा ३४ औं नगरपालिका स्थापना दिवसको अवसरमा नगरमा काम गर्ने पूर्व जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, करदाता, उपभोक्ता समिति, कृषक लाई पुरस्कार एवं सम्मान गरिएको छ।
२०. सुशासनको मर्मलाई आत्मसात गर्दै हरेक महिना खर्च सार्वजनिक, प्रत्येक त्रैमासिकमा स्वतः प्रकाशन, योजनाको त्रैमासिक समीक्षा र हरेक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाई गरिएको छ। सार्वजनिक सेवालार्इ प्रभावकारी, जवाफदेही र उत्तरदायी बनाउन नागरिक सन्तुष्टि सर्वेक्षण, वार्षिक प्रगति समीक्षा, सामाजिक परीक्षण, GC/GRB अडिट गरी प्राप्त सुभावहरूको कार्यान्वयन अघि बढाइएको छ। लेखा प्रणालीलाई EFT बाट सोभै भुक्तानी पाउनेको खातामा पुग्ने व्यवस्था मिलाइएको छ भने जिन्सीमा PAMS प्रणालीको शुरुवात गरी सरकारी खर्च नियन्त्रण गरिएको छ।
२१. नगरको संशोधित संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण (O & M) गरी स्वीकृत दरबन्दी बमोजिमका कर्मचारी मात्र बहाल रहेको अवस्था छ। रिक्त र करार पदमा प्रदेश लोकसेवा आयोगमा पदपूर्तिको लागि पठाइएको र लोकसेवा आयोगबाट स्थायी कर्मचारीहरू आउने क्रम भइरहेको छ।
२२. यस नगरपालिकाको न्यायिक समितिमा ७९ वटा मुद्दा दर्ता भएकोमा न्यायिक समितिमार्फत मिलापत्र २० र निर्णय भएको संख्या ४० भने १९ वटा प्रकृत्यामा रहेको अवस्था छ। नगरपालिकामा रहेको आप्रवासी स्रोत केन्द्रमार्फत व्यास नगरपालिकाका १,५०१ सहित ७,७०१ जनालाई पारामर्श सेवा प्रदान गरिएको छ।
२३. भौतिक पूर्वाधारतर्फ नगरबाट वडा नं.८, १०, १२ बाहेकका वडाहरूमा कालोपत्रे सडकले जोडिएको छ, बाँकी वडासम्म पुग्ने सडक कालोपत्रेको अन्तिम तयारीमा छौं। साथै नगरका महत्वपूर्ण रणनीतिक सडकहरू कालोपत्रे तथा स्तरीकरण कार्य भइरहेको छ।
२४. १२ वटा वडा कार्यालय भवन निर्माण स्तरोन्नति गरी प्रविधिमैत्री रूपमा विकास गरिएको छ भने वडा नं.३ को वडा कार्यालय भवन निर्माणको अन्तिम चरणमा रहेको छ। साथै वडा नं.२ को वडा कार्यालय भवन आगामी आर्थिक वर्षमा निर्माण गर्न जग्गा व्यवस्थापनको प्रकृत्या अघि बढाइएको छ।
२५. अधिकांश वडाहरूमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको प्रत्याभूति गर्न स्वास्थ्य सेवा केन्द्र भवनहरू निर्माण गरी सेवा प्रवाह भइरहेको छ भने वडा नं.८, ११ र १४ मा भवन निर्माण कार्य सम्पन्नताको चरणमा रहेका छन्। व्यास १० मा व्यास नगर अस्पतालको भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भई स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भइरहेको छ।

२६. नगरवासीहरूलाई सुरक्षित र स्वस्थ खानेपानीको प्रत्याभूति गर्न खानेपानी योजनालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिएको छ । चालु आर्थिक वर्षमा देवीडाँडा खानेपानी योजना व्यास १०, मानहुँकोट खानेपानी योजना व्यास ५, केशवटार गजौडी मूल खानेपानी योजना व्यास १४, कमेरेपानी साँधखोला खानेपानी योजना र भाक्रिथान खानेपानी योजना व्यास १३ जस्ता महत्वपूर्ण योजनाहरू सम्पन्नताको चरणमा रहेका छन् । व्यास १, २, ३, ४ मा रहेका खानेपानी उपभोक्ता समितिसँग खानेपानी व्यवस्थापनमा सहकार्य गरिएको छ ।
२७. नगर क्षेत्रभित्रका धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रको पूर्वाधार विकासलाई प्राथमिकताको साथ अगाडि बढाइएकोछ ।
२८. आन्तरिक सुशासन र सवल प्रशासनको विकासबाट हामीले अवलम्बन गरेको नीति तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुने भएकाले यो नीति तथा कार्यक्रम त्यसतर्फ नै निर्देशित रहेको छ । जनतासँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध र सम्पर्क रहने वडा कार्यालयहरूको संस्थागत विकास, जनशक्तिको क्षमता विकास, स्रोत साधनमा वृद्धि र प्रणालीको विकास गर्ने नीति अवलम्बन गर्न आगामी आ.व.२०८३/०८४ का लागि कार्यसम्पादनमा आधारित वडाको सिलिङ्ग बजेटमा न्यून वृद्धि गर्ने नीति लिएको छु । पर्यटन, कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पूर्वाधार, खानेपानी तथा सरसफाई, विपद् व्यवस्थापन, न्याय निरूपण जस्ता विषयगत क्षेत्रहरूका लागि विशेष नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरेको छु । अब म व्यास नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक विकासतर्फ

(क) कृषि तथा पशुपन्छी :

२९. “मल बीउ पानी, कृषिमा लगानी” भन्ने नारा सहित व्यास नगरपालिकामा सहज र सरल बीउ विजन, मलखाद र सिँचाई प्रणालीको व्यवस्था गरिनेछ । बढ्दो रासायनिक मल र विषादीको प्रयोगबाट जनस्वास्थ्य, पशुस्वास्थ्य र वातावरणमा परेको प्रतिकूल असरलाई निरुत्साहित गर्न कृषक अभिमुखीकरण, माटो परीक्षण, कृषि चुन, प्राङ्गारिक मल तथा जैविक विषादीको प्रयोगलाई प्रोत्साहन दिदै कृषकहरूलाई प्राङ्गारिक खेतीतर्फ आकर्षण गर्न प्राङ्गारिक कृषि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३०. कृषकहरूको डिजिटल तथ्याङ्क लिई किसान प्रोफाइल तयार गरी परिचयपत्र व्यवस्थापन गरिनेछ । पशुहरूलाई संक्रामक एवं आर्थिक महत्वका रोगहरूबाट जोगाउन पूर्णखोप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । दुध र मासु उत्पादनमा आधारित अनुदान प्रणालीको विकास र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
३१. “गोठ गोठमा भेटेरिनरी र खेत खेतमा कृषि” भन्ने नाराका साथ प्राविधिक सेवालालाई सञ्चालन गरी Cow Lifting Machine सहयोग, भिडियो एक्सरे मार्फत गर्भ परीक्षण, hoof cutter सेवा, पशु स्वास्थ्य जाँच र सोसँग सम्बन्धित औषधीहरू, बाली रोग निदानको लागी आवश्यक विषादी र पासोहरू उपलब्ध गराई कृषकहरूलाई सेवा पुऱ्याइनेछ ।
३२. कृषिको यान्त्रीकरण, कृषि हाट बजारको सञ्चालन तथा उत्पादन र बजारीकरणमा आधारित प्रोत्साहन कार्यक्रम सञ्चालनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३३. पशुजन्य पदार्थहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न उत्पादन लागत न्यूनीकरणका प्रविधिहरूको प्रयोग, फार्म सुधार र यान्त्रीकरणलाई जोड दिइनुका साथै पशुहरूको नश्ल सुधारका लागि कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रमलाई अभियानकै रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
३४. व्यास नगरपालिकामा रहेका एग्रोभेटहरूको नियमन गरिनेछ । व्यास नगरपालिका कै उत्पादन, “नगर मै खपत, नगर मै बचत” भन्ने नारा अभियान सहित कृषि उत्पादन र बजारीकरणमा सहयोग गरिनेछ । विद्यार्थीहरूको दिवाखाजामा स्थानीयस्तरमा उत्पादित कृषिजन्य खाद्यवस्तुको प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
३५. नागरिक स्तरमा विमासम्बन्धी चेतनाको अभावका कारणले धेरै कृषकहरूले जोखिममै रहनुपर्ने अवस्थालाई मनन गर्दै कृषिबाली तथा पशुपन्छी विमाको प्रवर्द्धनका सरोकारवाला लक्षित गरी विमा अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
३६. नगरपालिका भित्र पर्ने पृथ्वी राजमार्ग तथा प्रमुख सडकहरूलाई स्थानीय आर्थिक विकास, कृषि पर्यटन तथा बजार प्रवर्द्धनको प्रमुख करिडोरको रुपमा विकास गरिनेछ । रैथाने बाली, कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको

उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गरी राजमार्गको सहज पहुँच र बढ्दो यातायात आगमनलाई उपयोग गर्दै प्रशोधन ब्राण्डिङ्ग र बजारीकरणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

३७. नगरपालिकाद्वारा वितरण गरिने कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी अनुदानहरु वितरण गर्दा अनिवार्य रुपमा बिमा गरेर मात्र दिइने नीति लिइनेछ ।
३८. कृषि प्रणालीमा रुपान्तरण, स्थान विशेष अनुकूल कृषि किस सहकार्य र साभेदारी मार्फत कृषि विस्तार, स्थानीय श्रोत उपयोगको समुचित कृषि, पशुपालन प्रवर्द्धन, जलश्रोत, माटो र वातावरण संरक्षण, उत्पादनमा आधारित अनुदान, उत्पादन बजारीकरणमा सहयोग, विपद् तयारी अनुकूलन रणनीतिलाई निरन्तरता दिइने नीति लिइनेछ ।
३९. गोवर्धन शर्मा कृषि अनुसन्धान केन्द्रसँगै सहकार्य गरी प्राङ्गारिक खेती प्रणाली एवं परम्परागत बीउ विजन संरक्षण, सम्बर्द्धनका कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४०. किसानहरुको उत्पादनलाई बजारीकरण गर्नका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारको सहकार्यमा कृषि एम्बुलेन्सको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४१. किसानका पशुपन्छीबाट आउने मल एवं कुहिने फोहोर सङ्कलनबाट प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्न सहकारी वा निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरिनेछ ।

(ख) सहकारी :

४२. सहकारीहरुमा रहेको सर्वसाधारणको बचत सुरक्षित गर्न, सुशासन प्रवर्द्धन र नियमनलाई प्रभावकारी बनाउन संघ र प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा रही सहकारी संस्थाहरुको अनुगमनलाई निरन्तरता दिइनेछ । ऋण बचत सहकारी संस्थाहरुले दिने ब्याज र लिने ब्याज संघ तथा प्रदेश सरकारको नीति अनुरूप बनाइनेछ ।
४३. सहकारी संस्थाहरुसँगको साभेदारीमा सहकारी संस्थाहरुका लागि सहकारी शिक्षा तथा वित्तीय साक्षरताका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४४. लामो समयसम्म निस्क्रिय रहेका, २ वर्षसम्म साधारण सभा नगर्ने र सहकारी एकीकृत सूचना प्रणाली (COPOMIS) मा आवद्ध नहुने र यस नगरपालिकामा माग भएका प्रतिवेदन कानुन बमोजिम नदिने सहकारी संस्थाहरुलाई कारवाहीको प्रक्रियामा लगिनेछ ।
४५. नगर क्षेत्रमा रहेका सबै सहकारीहरुलाई वार्षिक रुपमा अध्यावधिक हुनुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ । साथै सहकारीमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्ने नीति लिइनेछ ।
४६. जिल्ला सहकारी संघसँगको सहकार्यमा दमौली क्षेत्रभित्र व्यास ८ पुलिमन्याडकै सहकारी अभियानका संस्थापक स्व.बखान सिंह गुरुङको शालिक निर्माण गरी संस्थापकको सम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ग) उद्योग तथा वाणिज्य :

४७. नगरपालिकामा एकीकृत रुपमा साना तथा मझौला उद्योग स्थापना तथा विकास गर्न व्यास ५ चिन्तुटारमा प्रस्तावित औद्योगिकग्राम निर्माणका लागि संघ, प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरिनेछ ।
४८. साना तथा मझौला उद्यमीहरुलाई उत्पादकत्व बढाउन आवश्यक सहयोग पुऱ्याई नगर भित्रका उत्पादनलाई ब्रान्डिङ्ग गरी नगरको पहिचान बनाइनेछ ।
४९. नगर क्षेत्रमा रहेका उद्योग तथा व्यवसायको प्रोफाइल तयार गरिनेछ । दर्ता नभएका व्यवसायीलाई अनिवार्य रुपमा सम्बन्धित वडा कार्यालयमा दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । दर्ता नवीकरणलाई सहजीकरण गर्दै व्यवसायको स्तरका आधारमा व्यवसायीलाई विविधीकरण गर्ने नीति लिइनेछ । वडाहरुमा दर्ता भएका उद्योग व्यवसायको अभिलेख नगरपालिकामा समेत व्यवस्थित गरिनेछ ।
५०. जग्गाको वर्गीकरण गर्दा औद्योगिक क्षेत्रमा वर्गीकरण भएका जग्गाको एकीकृत अभिलेख तयार गरी उद्योग स्थापनाको लागि निजी क्षेत्रसँग सहकार्य गरी आवश्यक पूर्वाधार विकास गरिनेछ ।
५१. बजार क्षेत्रको सुरक्षाका लागि बजार क्षेत्रमा सि.सि. क्यामराको व्यवस्था गरिनेछ । शहरको सौन्दर्यकरणमा विशेष ध्यान पुऱ्याइनेछ ।

५२. नवप्रवर्तनीय उद्यमशीलता, महिला उद्यमशीलता, रोजगारी प्रवर्द्धनमा र व्यवसायिक परामर्श सेवा सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५३. व्यास नगरपालिका भित्र सञ्चालित ग्रिल उद्योग, फिर्निचर उद्योग, इट्टा उद्योग, ब्लक उद्योग, प्लाई उद्योग जस्ता उद्योग तथा ग्यारेजहरुलाई उपयुक्त मापदण्ड बनाई व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५४. नगरपालिकामा व्यवसाय दर्ता गर्न आउनेहरुलाई उद्योग वाणिज्य संघ र टोल विकास संस्थाको सिफारिसमा व्यवसाय दर्ता गर्ने नीति लिइनेछ । व्यवसाय दर्ता नवीकरणलाई सहजीकरण गरी व्यवसायको आधारमा व्यवसाय कर लिने नीति लिइनेछ । साथै व्यास नगरपालिकामा दर्ता वा सूचीकृत भएका व्यवसायीलाई मात्र अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(घ) पर्यटन :

५५. पर्यटकीय क्षेत्रको प्रचारप्रसारको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । “सांस्कृतिक शहर, व्यास नगर भ्रमण वर्ष २०८४” को अवधारणा अगाडि ल्याइ सरोकारवालासँग समन्वय गरी पूर्वतयारीका कार्यहरु अघि बढाइनेछ ।
५६. पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान, विकास, तथा विविधिकरण गर्न सरोकारवाला पक्ष तथा संस्था, निजी क्षेत्र, सामुदायिक वन र सहकारीहरूसँग सहकार्य र साभेदारी विकास गरिनेछ ।
५७. सार्वजनिक निजी साभेदारीमा पार्क, पर्यटकीय गन्तव्य स्थलहरुको निर्माण, सम्बर्द्धन तथा सञ्चालन गरिनेछ । विभिन्न स्थानमा बाल उद्यान, पार्क, वनभोज स्थल, संग्रहालय, भ्यूप्वाइट, पोखरी, पर्यटक विश्रामस्थल, होमस्टे आदि निर्माण गरी वन्यजन्तु पर्यटन, कृषि पर्यटन, खेल पर्यटन, धार्मिक पर्यटन, सांस्कृतिक पर्यटन जस्ता क्षेत्रको विकासमा टेवा पुऱ्याइनेछ ।
५८. यस नगरपालिकामा रहेका ऐतिहासिक एवं धार्मिक स्थलहरुलाई पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गरिनेछ ।
५९. मेला महोत्सव, दमौली महोत्सव, जातीय महोत्सव, सांस्कृतिक महोत्सव, फुड फेस्टिवल जस्ता कार्यक्रमहरुलाई उपयुक्त स्थान उपलब्ध गराई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
६०. संघ प्रदेश सरकारको समेत सहकार्यमा घर आवास प्रवर्द्धन (Home Stay), प्राकृतिक, ऐतिहासिक क्षेत्रको संरक्षण एवं पर्यटकीय महत्वलाई अघि बढाइनेछ । व्यास नगरपालिकाका विभिन्न टोल अन्तर्गतका गाउँ बजार क्षेत्रका सरसफाई, पर्यटन आकर्षणका कार्यहरुमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
६१. व्यास पराशर क्षेत्रको धार्मिक पर्यटकीय विकासका लागि व्यासको मूर्ति निर्माण एवं व्यास शिवपाञ्चायन क्षेत्रमा योग तथा प्रवचन भवनको निर्माण कार्य अघि बढाइनेछ ।
६२. व्यास नगरपालिकामा रहेका पर्यटकीय सम्पदा एवं उपजहरुको एकीकृत रुपमा तथ्याङ्क सङ्कलन गरी डिजिटल प्रविधि मार्फत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रचारप्रसार गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६३. नगरपालिका भित्र पर्यटकहरुका लागि बास, खाना उपलब्ध गराउने होटलहरुको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी अनुगमन, प्रशिक्षणका कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६४. व्यास नगरपालिका भएर बग्ने मादी नदीको बहुउद्देश्यीय विकासका लागि निर्मित गुरुयोजना अनुसार मादीनदी एकीकृत विकास परियोजना अघि बढाइनेछ ।
६५. तनहुँ जिल्लाको सदरमुकाम समेत रहेको व्यास नगरपालिका पोखरा महानगरपालिका र भरतपुर महानगरपालिका बीचमा रहेको हुँदा पर्यटन प्रवर्द्धनका विविध सम्भावनाहरुलाई समन्वयका साथ अघि बढाइनेछ ।

सामाजिक विकासतर्फ :

(क) शिक्षा :

६६. “बालबालिकालाई अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा” भन्ने नाराका साथ सामुदायिक विद्यालयमा आधारभूत तहको शिक्षा निःशुल्क र अनिवार्यरुपमा उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६७. विद्यालय बाहिर रहेका र विद्यालय छोडी आधारभूत तहको शिक्षाको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्नबाट बञ्चित बालबालिकालाई वैकल्पिक माध्यमबाट शिक्षा प्रदान गरी आधारभूत तहको शिक्षा प्राप्तिको प्रमाणीकरण गरिनेछ ।

६८. नगरपालिका भित्रका अनाथ, असहाय, विपन्न बालबालिकाहरूलाई आधारभूत शिक्षाको सुनिश्चितताका लागि सञ्चालित व्यास नगर समता आवासीय विद्यालयलाई निरन्तरता दिइ थप क्षमता विकास गरिनेछ ।
६९. आवश्यकताको आधारमा विद्यालयको भौतिक संरचना निर्माण तथा मर्मत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । विद्यालयको भौतिक संरचना निर्माण गर्दा बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र लैङ्गिकमैत्री संरचना निर्माणमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
७०. “जहाँ विद्यार्थी त्यहाँ शिक्षक” भन्ने अवधारणा कार्यान्वयन गर्न विद्यालय समायोजन र दरबन्दी मिलान गरी विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा विषयगत तथा तहगत शिक्षकको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
७१. शिक्षकको पेशागत क्षमता, प्रविधिमैत्री सीप, अनुसन्धान संस्कृतिको विकास, कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन मार्फत शिक्षाको गुणस्तरमा प्रभावकारिता ल्याइनेछ ।
७२. विद्यालयका प्रधानाध्यापकको कार्यसम्पादनस्तर मूल्याङ्कनका आधारमा करार अवधि निर्धारण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारीको हाजिरीलाई नगरपालिकाको मुल प्रणालीसँग जोडी एकद्वार प्रणालीबाट अनुगमन गर्न सकिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७३. निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धतिको आधारमा विद्यार्थीको सिकाइ स्तर पहिचान गरी उपचारात्मक सिकाइ कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । कक्षागत रूपमा उपयुक्त विषयगत शिक्षण सामग्रीको व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
७४. निःशुल्क स्यानिटरी प्याड वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिई बालमैत्री विद्यालय निर्माणमा जोड दिइनेछ । स्यानिटरी प्याड डिस्पोजलको व्यवस्थापन गरिनेछ । विद्यालय तथा शिक्षालयहरूमा मनोसामाजिक परामर्श तथा सामाजिक विकृति विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
७५. आधारभूत तहमा अध्ययन गर्ने छात्रा, दलित र सिमान्तकृत, अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई प्रदान गरिने छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । आर्थिक रूपमा कमजोर महिला, दलित अपाङ्ग, सिमान्तकृत वर्गका व्यक्तिहरूलाई उच्च तथा प्राविधिक शिक्षाको अवसर प्रदान गर्न उच्च शिक्षा तथा प्राविधिक शिक्षामा छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
७६. विद्यार्थीमा अन्तरनिहित प्रतिभा प्रस्फुटनका लागि माध्यमिक र आधारभूत विद्यालयस्तरीय विभिन्न अतिरिक्त कृयाकलापहरू सञ्चालन तथा आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयका विद्यार्थीद्वारा निर्मित शैक्षिक सामग्रीको प्रदर्शनीबाट क्षमता प्रदर्शन गर्ने कार्यक्रम शैक्षिक महोत्सव तथा शैक्षिक सामग्री प्रदर्शनी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७७. विद्यालयका विद्यार्थी तथा शिक्षकको क्षमता विकास एवं गुणस्तर वृद्धि र मनोबल उच्च राख्न विद्यालयमा शिक्षण सिकाईका क्रममा गरिने उत्कृष्ट क्रियाकलाप र हरेक शुक्रवार सञ्चालन हुने अतिरिक्त क्रियाकलापहरूमा गरिने विद्यालयको उत्कृष्ट गतिविधि तथा क्रियाकलापहरूलाई छोटो भिडियो मार्फत राख्न सकिने Software वा एप्सको विकास गरी उक्त उत्कृष्ट गतिविधि तथा क्रियाकलापहरूलाई मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक मापदण्ड निर्माण गरिनेछ र सो मापदण्ड बमोजिम प्रत्येक महिनाको प्रधानाध्यापक बैठकमा Student of the month, Teacher of the month र School of the month घोषणा गरी पुरस्कृत तथा सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७८. संस्थागत विद्यालयहरूलाई नगरपालिकाबाट सञ्चालन गरिने हरेक शैक्षिक तथा अतिरिक्त कृयाकलापमा संलग्न गराउँदै संस्थागत सामुदायिक विद्यालयका असल अभ्यासहरूलाई अनुशरण गर्दै एक आपसमा असल अभ्यास आदानप्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७९. फरक क्षमता भएका बालबालिकाहरू अध्ययन गर्ने स्रोतकक्षा सञ्चालित विद्यालयका बालबालिकाहरूको अपाङ्गताको प्रकृति अध्ययन गरी प्रकृति मिल्ने विद्यार्थीहरूलाई सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी एकीकृत गरी एउटै विद्यालयमा आवासीय सुविधा सहित पठनपाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८०. विद्यालयमा स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था गर्न पानी जाँच तथा पिउने पानी प्रणालीको सुधारको लागि आर्सेनिक र पिउन योग्य भए नभएको गुणस्तर जाँच गरिनेछ । स्मार्ट खानेपानी सञ्चालन भएका विद्यालयहरूको अनुभवका आधारमा थप विद्यालयमा विस्तार गरिनेछ ।

८१. दीगो विकास लक्ष्य कार्यान्वयनको लागि शैक्षिक रणनीतिक योजनाको स्थानीयकरण, प्रविधिमैत्री शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरी बदलिंदो परिस्थिति र समयसापेक्ष शिक्षण सिकाईलाई सूचना प्रविधिसँग जोडी इ लर्निङ (E-Learning) कक्षा सञ्चालनमा पहल गरिनेछ ।
८२. विद्यालय परिसर सुधारका कार्यक्रम सञ्चालन गरी शौचालय निर्माण तथा सुधार, पिउने पानीको व्यवस्थाका साथै विद्यार्थीको शारीरिक, मानसिक तथा संवेगात्मक विकासको लागि बालमैत्री उद्यान, कक्षाकोठा, प्रयोगशाला, ICT LAB, पुस्तकालय, वाचनालय, चमेनागृह आदिको आवश्यकीय पूर्वाधारहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
८३. व्यास नगरको कला, संस्कृति, सम्पदा, कृषि, पर्यटन लगायतका विषयहरू समेटेर तयार भएको (कक्षा १-८) को स्थानीय पाठ्यक्रम (हाम्रो व्यास नगर) को सहजीकरणका लागि शिक्षक निर्देशिका, कार्यपुस्तक, नगर संग्रहालय र मनोरञ्जनात्मक शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्नको लागि शैक्षिक बृत्तचित्र निर्माण लगायतका कार्यमा आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८४. प्रसुति विदा लिई विदामा बसेका शिक्षकहरूको ठाँउमा वैकल्पिक शिक्षक (सट्टा शिक्षक) को व्यवस्थापनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८५. आदिवासी, जनजाती तथा लोपोन्मुख जातजातीहरूको भाषा, धर्म, संस्कृति, संस्कार, रितीरिवाजको संरक्षण र सम्वर्द्धन गरिनेछ ।
८६. “हाम्रो शिक्षा हाम्रै भाषामा” नीति लागु गर्दै यस नगरपालिकामा कक्षा ८ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई स्थानीय विषय अन्तर्गत इच्छुक विद्यार्थीहरूलाई संस्कृत, मगर, गुरुङ, नेवारी, मदर्शा शिक्षा मातृभाषामा पठनपाठन गराइनेछ । स्थानीय पाठ्यक्रमलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
८७. विद्यालयका शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि सान्दर्भिक (Relevancy) तालिमहरूको व्यवस्था गर्दै उत्कृष्ट कार्य गर्ने शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई मापदण्ड बनाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ ।
८८. सामुदायिक सिकाई केन्द्रमार्फत निरन्तर शिक्षा, आय आर्जन कार्यक्रम र समुदाय परिचालनका विभिन्न सीप विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
८९. विद्यालय उमेरमा हुने दूर्व्यसनका विरुद्ध र विपद् तथा महामारीको अवस्थामा बच्ने उपायका लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९०. विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकाहरूको बाल मस्तिष्क सिर्जित प्रतिभाहरूलाई सम्मान र प्रोत्साहनका लागि प्रतिभा पहिचान प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९१. व्यास नगरपालिकामा HIV/AIDS बारे सचेतना तथा रोकथाम, यौन दूर्व्यवहार, मानव बेचबिखन विरुद्धको जागरुकता र जिविकोपार्जनमा सहयोग कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइएको छ । नगर क्षेत्रभित्रका द्वन्द्व पीडित तथा एच.आए.भि. प्रभावित जेहन्दार बालबालिकाहरूलाई शैक्षिक प्रोत्साहन कार्यक्रमको निरन्तरता दिइनेछ ।
९२. व्यास नगरपालिका भित्रका विद्यालयहरूमा हरित विद्यालय विकास कार्यक्रम लागु गरी हरित पर्यावरण प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
९३. व्यास नगरपालिकामा रहेको विशेष गरी महिला र विपन्न क्षेत्रका विद्यार्थीहरूले अध्ययन गर्ने एक मात्र सामुदायिक क्याम्पस आदिकवि भानुभक्त क्याम्पसको गुणस्तर सुधार एवं विश्वविद्यालय स्थापनाको पूर्वाधार निर्माण, विज्ञान र प्रविधिको अध्ययन व्यवस्थापनका लागि सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
९४. बाल श्रममुक्त, बालमैत्री, पोषणमैत्री, वातावरणमैत्री, महिलामैत्री र युवामैत्री व्यास नगरपालिका घोषणा गर्ने कार्यक्रमलाई विशेष अभियानका रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । व्यास नगरपालिकामा स्थायी बसोबास भई उच्च शिक्षा हासिल गरिरहेका विज्ञान प्रविधि एवं प्राविधिक शिक्षा लगायतका विषय अध्ययन गर्ने विपन्न र प्रतिभावान विद्यार्थीहरूलाई अनुसन्धान गर्ने कार्यमा र नगरपालिका भित्रका विद्यालय तथा क्याम्पसमा अध्ययनरत कक्षा ११ र १२ का विपन्न वर्गका छात्रछात्राहरूलाई अध्ययन गर्नका लागि प्रदान गरिने छात्रवृत्ति सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ । यसरी छात्रवृत्ति प्रदान गर्दा दलित र जनजाति वर्गका विपन्न छात्राहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

९५. “ज्ञान नै समृद्धिका आधार” भन्ने मान्यताका साथ व्यास नगरपालिका भित्र अनुसन्धान सामग्री सहितको विशिष्ट कृतिहरूको संगालो भएको डिजिटल पुस्तकालय (Digital Library) स्थापना गरी उच्च शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीलाई निःशुल्क अध्ययन, अनुसन्धानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९६. व्यास नगरपालिका भित्रका माध्यमिक तह कक्षा ११, १२ र क्याम्पस कलेजहरूमा अध्ययनरत १० प्रतिशत विद्यार्थीहरूलाई अनिवार्य छात्रवृत्ति दिनुपर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
९७. व्यास नगरपालिकामा रहेको पुस्तकालयलाई व्यवस्थित रूपले सञ्चालन गरी सोको प्रभावकारिताको आधारमा अन्य वडाहरूमा वाचनालयको व्यवस्था एवं सुदृढीकरणमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
- (ख) युवा तथा खेलकुद :**
९८. “नगर प्रमुखसँग युवा कार्यक्रम” लाई थप प्रभावकारी बनाई निरन्तरता दिइनेछ । प्रतिभावान युवाको खोजी गरी उत्कृष्ट प्रतिभालाई सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ । साथै नगरको समग्र विकासमा युवाको सहभागितालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
९९. सामाजिक विकृति विरुद्ध माध्यमिक तह (९-१२ कक्षा) देखिनै युवा सचेतना अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
१००. मानहुँकोट-पुलिमन्याङ शहिद पार्क र व्यास गुफा-तनहुँसुरको खुला एवं महिला हाफ म्याराथन प्रतियोगिता मितव्ययी ढङ्गले सञ्चालन गर्ने गरी निरन्तरता दिइनेछ ।
१०१. विद्यार्थीको सर्वाङ्गिक विकासकालाई टेवा पुऱ्याउन माध्यमिक विद्यालयस्तरीय राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिई विभिन्न खेलका उत्कृष्ट विद्यार्थीहरू छनौट गरी प्रदेशस्तर र राष्ट्रियस्तरका विभिन्न खेलहरूमा सहभागी गराई नगरबाट खेलाडीहरू उत्पादन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०२. युवाको ऊर्जा, सिर्जनशीलता, सीप, नवप्रवर्तन र खेल प्रतिभालाई नगर विकासको प्रमुख शक्तिका रूपमा परिचालन गर्दै सक्षम, स्वस्थ, अनुशासित, उद्यमशील र जिम्मेवार नागरिक निर्माण गरिनेछ ।
१०३. रोजगारी, उद्यमशीलता, सूचना प्रविधि, खेलकुद तथा नेतृत्व विकासमार्फत व्यास नगरपालिकालाई युवा अवसर र खेलकुदमैत्री नगरका रूपमा विकास गरिनेछ ।
१०४. नगरपालिका भित्र खेलिने फुटबल, भलिबल, व्याड्मिन्टन, कराँते, टेवल टेनिस विधाका खेलकुद प्रवर्द्धनका लागि नगरस्तरीय खेलकुद समितिमार्फत दीर्घकालीन सोचका साथ विभिन्न क्लब, विद्यालय, क्याम्पस, वडा स्तरका प्रतिस्पर्धीहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०५. मेयर कप नगरस्तरीय खुल्ला फुटबल प्रतियोगिता, उपमेयर कप छात्रा भलिबल प्रतियोगिता, अन्तर वडा भलिबल प्रतियोगिता, मेयर कप खुल्ला व्याड्मिन्टन प्रतियोगिता लगायतका खेलहरूलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै यस नगरपालिका भित्र हुने प्रदेश एवं संघस्तरीय खेल व्यवस्थापनमा सहकार्य गरिनेछ ।
१०६. सामुदायिक एवं संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूलाई खेलकुद क्षेत्रमा विकास गर्नका लागि खेलकुद प्रशिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ र समय तालिका बनाई खेलकुद प्रशिक्षकबाट प्रत्येक विद्यालयमा खेलकुद प्रशिक्षण गराइनेछ ।
१०७. युवाको सीप, सिर्जनशीलता, नवप्रवर्तन र उद्यमशीलतालाई नगर विकासको प्रमुख आधारका रूपमा स्थापित गर्दै व्यास नगर युवा परिषद्लाई पुनर्गठन गरी युवा लक्षित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०८. युवा प्रतिभाको खोज, विकास र सम्मानका लागि “नगर युवा प्रतिभा सम्मान कार्यक्रम” सञ्चालन गरिनेछ । खेल क्षेत्रका उत्कृष्ट प्रतिभाहरूलाई सम्मान गरिनेछ ।
१०९. सामाजिक उत्तरदायित्व, स्वयंसेवा र नागरिक कर्तव्यप्रति युवाहरूलाई प्रेरित गर्न स्वयंसेवी युवा परिचालन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
११०. लागू पदार्थ दूर्व्यसन, साइबर अपराध, आत्महत्या तथा बाल विवाह, छुवाछुत लगायत सामाजिक विकृति विरुद्ध युवा सचेतना अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
१११. विदेशबाट फर्किएका युवाहरूको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई स्थानीय विकास तथा उद्यमशीलतामा उपयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

११२. युवा क्लब तथा खेलकुद संस्थाहरूलाई परिणाममा आधारित सहकार्य र साभेदारी प्रणालीमार्फत परिचालन गरिनेछ ।
११३. खेलकुदलाई नागरिक स्वास्थ्य, अनुशासन, सामाजिक सद्भाव र व्यक्तित्व विकासको महत्वपूर्ण आधारका रूपमा विकास गरिनेछ ।
११४. “एक वडा-एक खेल मैदान“ अवधारणालाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै खेल पूर्वाधार विस्तार गरिनेछ ।
११५. महिला, दलित, जनजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा पिछडिएका समुदायका युवाहरूको खेलकुद र नेतृत्वमा सहभागिता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
११६. स्थानीय तथा परम्परागत खेलहरूको संरक्षण, सम्वर्द्धन र पुस्तान्तरणका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
११७. खेल पूर्वाधार विकासको लागि विद्यालयहरूमा खेलमैदानको पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ ।
११८. अन्तर्राष्ट्रिय, राष्ट्रिय तथा प्रदेशस्तरीय खेलमा पदक जित्ने खेलाडीलाई पुरस्कृत तथा सम्मान गरिनेछ ।
- (ग) **भाषा, साहित्य, कला तथा संस्कृति :**
११९. महर्षि वेदव्याससँग सम्वन्धित ऐतिहासिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, अध्ययन, अनुसन्धान तथा प्रचारप्रसार गरी व्यास नगरको विशिष्ट पहिचानलाई थप सुदृढ बनाइनेछ ।
१२०. व्यासभूमिको इतिहास, संस्कृति तथा सभ्यताको दस्तावेजीकरण, प्रकाशन तथा प्रवर्द्धनका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२१. साहित्यिक तथा सांस्कृतिक राजधानीका रूपमा व्यास नगरपालिकाको पहिचान स्थापित गर्न राष्ट्रियस्तरका साहित्यिक तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजना गरिनेछ ।
१२२. भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्दै व्यास नगरपालिकाको मौलिक पहिचान, गौरव र सांस्कृतिक समृद्धिलाई सुदृढ बनाइनेछ ।
१२३. व्यास नगरपालिका भित्र रहेका भाषा, साहित्य, कला, संस्कृति, परम्परा, रीतिरिवाज तथा सांस्कृतिक सम्पदाको संरक्षण, सम्वर्द्धन र प्रवर्द्धन गरिनेछ । साथै स्थानीय भाषा, मातृभाषा तथा लोकसाहित्यको संरक्षण र पुस्तान्तरणका लागि अध्ययन, अनुसन्धान, प्रकाशन तथा अभिलेखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२४. नगर भित्रका साहित्यकार, कलाकार, संस्कृतिकर्मी तथा स्रष्टाहरूको सम्मान, प्रोत्साहन र क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै लोकसंस्कृति, लोककला, लोकभाका, लोकगीत, लोकनृत्य तथा मौलिक सांस्कृतिक पहिचानको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१२५. नगरको ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक तथा सांस्कृतिक महत्वका सम्पदाहरूको संरक्षण, प्रचारप्रसार तथा उपयोगमा जोड दिइनेछ ।
१२६. साहित्य, कला तथा संस्कृतिको विकासका लागि महोत्सव, प्रदर्शनी, प्रतियोगिता तथा सांस्कृतिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१२७. युवा पुस्तामा भाषा, साहित्य, कला र संस्कृतिप्रति आकर्षण बढाउन विद्यालय तथा समुदायस्तरमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२८. स्थानीय स्रष्टाका कृति, अनुसन्धान तथा प्रकाशनलाई प्रोत्साहन गर्दै नगरस्तरीय प्रकाशन सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१२९. डिजिटल प्रविधिको प्रयोगमार्फत नगरका सांस्कृतिक, साहित्यिक तथा ऐतिहासिक सम्पदाको अभिलेखीकरण गरिनेछ ।
१३०. नगरको विशिष्ट सांस्कृतिक पहिचानलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रवर्द्धन गर्न सांस्कृतिक पर्यटनसँग जोडिएका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- (घ) **महिला तथा बालबालिका, अपाङ्गता तथा जेष्ठ नागरिक**

१३१. महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा ज्येष्ठ नागरिकको अधिकार, सुरक्षा, सम्मान, समान अवसर र अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै समावेशी, न्यायपूर्ण समाज निर्माण गरिनेछ।
१३२. सामाजिक रूपमा पछाडि परेका तथा संरक्षण आवश्यक समूहहरूको सशक्तिकरण, सामाजिक सुरक्षा र जीवनस्तर सुधारलाई प्राथमिकतामा राखी लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१३३. महिलाको आर्थिक सशक्तिकरण, उद्यमशीलता विकास तथा आयआर्जनका कार्यक्रम सञ्चालन गरी आत्मनिर्भरता अभिवृद्धि गरिनेछ।
१३४. हिंसा पिडित महिलाहरूको लागि निशुल्क कानुनी तथा मनोसामाजिक परामर्श सहितको सेवा प्रदान गरी पारिवारिक तथा सामाजिक पुनर्मिलन नहुन्जेलसम्म आवश्यक संरक्षण गरिनेछ।
१३५. लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणका लागि विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरी सचेतनामूलक कार्यक्रम मार्फत टोल, वस्ती तथा समुदाय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ।
१३६. समुदाय प्रहरी साभेदारी कार्यक्रम सञ्चालन गरी सामाजिक सचेतीकरणमा अभिवृद्धि गरिनेछ।
१३७. लैङ्गिक हिंसा विरुद्धका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवसहरूमा समय सापेक्ष सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी महिला हक अधिकारका विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गरिनेछ।
१३८. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य परीक्षण र सीप विकास तालिम लगायत सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१३९. “सम्पूर्ण महिला सबैभन्दा पहिला” भन्ने नारा सहित एकल, विपन्न तथा पिछडिएका महिलाहरूको सशक्तिकरण र क्षमता विकास गरी मूल प्रवाहमा ल्याइनेछ।
१४०. ज्येष्ठ नागरिकको जीवन सम्मानित, सुरक्षित र व्यवस्थित बनाई उनीहरूका ज्ञान, सीप र अनुभवलाई नगरको समृद्धिका लागि उपयोग गरिनेछ।
१४१. महिला तथा बालबालिकासँग उपप्रमुख कार्यक्रम अन्तर्गत एकल तथा विपन्न महिलाहरूका लागि सीपमूलक तालिम, बीउ पूँजी प्रदान, प्रविधि हस्तान्तरण र बजारीकरणमा सहयोग गरिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१४२. अपाङ्गता भएका व्यक्ति, असहाय तथा एकल महिला एवं ज्येष्ठ नागरिकलाई लक्षित गरी आवास, विशेष पार्क र उद्यान निर्माण गरिनेछ।
१४३. अभिभावक विहिन तथा सडक बालबालिकाहरूको उद्धार र संरक्षण गरी आवसीय सुविधा सहित व्यास नगर समता विद्यालयमा पठनपाठनको प्रबन्ध मिलाइनेछ।
१४४. बालमैत्री नगरपालिका घोषणाका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
१४५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आत्मनिर्भरता तथा सामाजिक सहभागिता बढाउन सीपमूलक तथा आयमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
१४६. मानव बेचबिखन, लैङ्गिक हिंसा, बाल विवाह लगायतका कार्यहरू नियन्त्रणका लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ।
१४७. व्यास नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको सशक्तिकरण र पुनर्स्थापनाका कार्यक्रम ल्याइनेछ। साथै सार्वजनिक भवन एवं संरचनाहरू अपाङ्गतामैत्री बनाइनेछ।
१४८. व्यास नगरपालिका भित्रका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क अध्यावधिक गरी उनीहरूको आत्मनिर्भरता र सम्मानको वातावरण निर्माण गर्न गराउन अपाङ्गता सम्बन्धी व्यास नगरपालिकामा कृयाशील संघ संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ।
१४९. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको निशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण, सीप विकास तालिम एवं अपाङ्गता क्षेत्रका व्यक्तिहरू मात्र सहभागी हुने खेलकुदहरूको व्यवस्थापन गरिनेछ।
१५०. अपाङ्गता क्षेत्रको सेवा विस्तारका लागि नगरपालिकामा अपाङ्गता सहायता कक्ष र दोभाषेको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।

१५१. एकल महिला, असहाय, जोखिममा रहेका बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा ज्येष्ठ नागरिकका लागि लक्षित संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१५२. मनोसामाजिक परामर्श, मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन तथा सामाजिक पुनर्स्थापना सम्बन्धी सेवाहरू विस्तार गरिनेछ ।
१५३. महिला, बालबालिका, अपाङ्गता तथा ज्येष्ठ नागरिकसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क, अभिलेख तथा सूचना प्रणालीलाई व्यवस्थित र प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।
१५४. सामुदायिक संस्थाहरू महिला समूह, बाल क्लब तथा ज्येष्ठ नागरिक समूहसँग सहकार्य गरी सामाजिक विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(ङ) जनजाति सहयोग कार्यक्रम :

१५५. व्यास नगरपालिका भित्रका आदिवासी जनजातिहरूको भाषा तथा संस्कृतिको अध्ययन गर्न चाहने स्वतन्त्र अध्येता तथा अनुसन्धानकर्तालाई प्रस्तावनाका आधारमा सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । यस विषयमा शोध गर्न चाहने स्नातकोत्तर अध्ययनरत आदिवासी जनजातिका विद्यार्थीहरूलाई अध्ययन सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
१५६. व्यास नगरपालिका भित्र बसोबास गर्ने सबै जात जनजातिहरूको अवस्था अध्ययन गरी मौलिक संस्कृतिलाई संरक्षण गरी लोपोन्मुख जाति, जनजाति, मुस्लिम र अन्य जातका साँस्कृतिक एवं जीवन उपयोगी सीपमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सहयोग पुऱ्याइनेछ । साथै सबै जातका जनजातिहरूको मौलिकता भल्कने गरी संग्रहालय निर्माणमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
१५७. लोपोन्मुख र अति सिमान्तकृत बोटे, चेपाङ लगायतका विपन्न आदिवासी जनजाति समुदायको लागि निशुल्क स्वास्थ्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गरिनेछ । साथै उच्च शिक्षा प्रदान गर्न सहयोग पुऱ्याइनेछ । आदिवासीहरूको परम्परागत पेशासँग सम्बन्धित व्यास नगरपालिका भित्रका नदी, खोलाहरूमा माछा वृद्धि गरिनेछ ।
१५८. जनजाति लगायत सबै जातीय पहिचानका सिफारिस दिनुपर्दा सबै वडाहरूबाट निशुल्क सिफारिस उपलब्ध गराइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१५९. जातीय पहिचानका परम्परागत कला, संस्कृति आदिको “ट्रेड मार्क” लिन सम्बन्धित निकायमा समन्वय गरिनेछ ।

(च) दलित उत्थान कार्यक्रम :

१६०. समग्र दलितहरूको हक अधिकार सुरक्षित गरी परस्पर सद्भाव विकसित गर्न कानुनी व्यवस्थालाई कार्यान्वयन गर्न, नगरलाई “जातिय भेदभाव मुक्त” नगरपालिका बनाउन आवश्यक सबै व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६१. दलितका परम्परागत पेशालाई आधुनिकीकरण गरी उत्पादकत्व वृद्धिका लागि परम्परागत आरनहरूको आधुनिकीकरण, पञ्चेबाजा, नौमतिबाजा र सिलाई पेशामा आवद्ध व्यक्तिहरूलाई तालिम एवं मेशिन खरिद अनुदान, छालाको काम गर्नेलाई मेशिन खरिद अनुदान तथा अन्य परम्परागत पेशामा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६२. नेपालको संविधान र कानुनी प्रावधान अनुरूप सामाजिक हार्दिकताका लागि छुवाछुत र विभेदजन्य कुसंस्कारको अन्त्य गर्न मानवीय आधारमा सबै जात, धर्मका मानिसहरूको सम्मान र स्वाभिमानका लागि व्यास नगरपालिकालाई “छुवाछुत मुक्त नगरपालिका” घोषणा गर्दै छुवाछुतको दुःखद घटना यस नगरपालिका भित्र आएमा पिडीतको तर्फबाट कानुनी प्रतिरक्षाको जिम्मेवारी लिइनेछ ।
१६३. परम्परागत सामाजिक विभेदबाट पछाडि परेको दलित छात्रछात्राहरूको कक्षा ११, १२ र उच्च शिक्षा अध्ययनमा छात्रवृत्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(छ) स्वास्थ्य :

१६४. व्यास नगरपालिकामा बसोबास गर्ने नगरवासीको नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग र उपचारको व्यवस्था मिलाइनेछ । मानसिक स्वास्थ्य सेवा विस्तार तथा समुदाय स्तरमा मानसिक स्वास्थ्य सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । मानसिक स्वास्थ्य सेवालालाई समुदाय स्तरमा पहुँच वृद्धि गर्न संघ र प्रदेश सरकारसँग साभेदारी गरी मनोपरामर्श सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

१६५. क्षयरोग, कुष्ठरोग, एच.आई.भि. जस्ता सरुवा रोग, खोपबाट बचाउन सकिने रोग औलो, कालाजार, डेंगु लगायतका जलवायु संवेदनशील रोगको समुदाय स्तरमा सकृय खोजपड्ताल, प्रतिकार्य तथा एकीकृत निगरानीलाई गण्डकी प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी प्रभावकारी बनाइनेछ ।
१६६. प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा ध्यान तथा योग शिविर सञ्चालन कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ । आयुर्वेद चिकित्सालयमा पूर्वकर्म, योग, अकुपञ्चर, स्वस्थ जीवनशैली लगायतका सेवा एकीकृत रुपमा सञ्चालन र विस्तार गरिनेछ । योग शिविर, ध्यान र स्वास्थ्य सम्बन्धी सचेतना लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी सबै नागरिकलाई स्वस्थ रहन सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
१६७. व्यास १० दुस्मीबजारमा सञ्चालनमा आएको “व्यास नगर अस्पताल” को सेवालालाई प्रभावकारी बनाई सुत्केरी सेवा समेत उपलब्ध गराउने गरी सेवा विस्तार गरिनेछ । साथै उपचारमा आएकालाई स्वास्थ्य विमासँग जोड्ने प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
१६८. व्यास नगरपालिका भित्रका गर्भवती महिलाहरुको नियमित स्वास्थ्य परीक्षण एवं संस्थागत सुत्केरी सेवालालाई प्रभावकारी बनाउन निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा र गर्भवती पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६९. गर्भवती महिला, सुत्केरी महिला र नवजात शिशुको स्वास्थ्य निगरानी एवं सहयोगका लागि प्रसुतिकर्मी (Midwives) र जन्मजातदेखि अटिजम भएका बालबालिकाको पहिचान एवं संरक्षण, अध्ययन र प्रशिक्षणका लागि छात्रवृत्तिमा अध्ययन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१७०. “स्वास्थ्य सेवा, नगरवासीलाई टेवा” भन्ने नाराका साथ गुणस्तरीय आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा नगरवासीको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न नगरका सबै वडाहरुमा स्थापना भएका स्वास्थ्य चौकी, सामुदायिक स्वास्थ्य केन्द्र तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरुको सेवालालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७१. नवशिशु तथा बाल स्वास्थ्य, पूर्ण खोप, पोषण, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य, नसर्ने रोगहरुको रोकथाम तथा व्यवस्थापन, महामारी रोग नियन्त्रण तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रममा विशेष जोड दिइनेछ ।
१७२. “नगर प्रमुखसँग ज्येष्ठ नागरिक” कार्यक्रम अन्तर्गत घरदैलोमा पुगी सबै जेष्ठ नागरिकहरुको स्वास्थ्य परीक्षण एवं परामर्श कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७३. महिला, बालबालिका र प्रजनन स्वास्थ्यका क्षेत्रमा उल्लेख्य भूमिका खेलेरहेका महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम ल्याइनेछ । ६० वर्ष उमेर पूरा भएका स्वयंसेविकाहरुलाई स-सम्मान विदाई गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७४. मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी परामर्श सेवाको लागि मनोसामाजिक परामर्शकर्ताहरुको व्यवस्था गरी मानसिक बिरामीलाई मनोसामाजिक परामर्श उपलब्ध गराउन मनोसामाजिक परामर्शकर्ताहरुलाई सबै वडामा परिचालन गरिनेछ । साथै स्वास्थ्य केन्द्रहरु मार्फत वडावडामा नसर्ने रोग सम्बन्धी सचेतना, स्क्रिनिङ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१७५. किटजन्य रोग, मलेरिया, डेङ्गू, स्क्रप टाइफस, कालाजार जस्ता परजीवीहरुबाट सर्ने रोग तथा जङ्गली जनावरहरुबाट सर्ने रेबिज रोग लगायतको प्रकोप बढ्दै गएकोले रोगको निगरानी, रोकथाम, निदान, उपचार तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक तयारी एवं वडा तथा समुदायलाई परिचालन गरी एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । व्यास नगरलाई क्षयरोग मुक्त नगरपालिका बनाउन विशेष कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१७६. गर्भवती तथा सुत्केरी आमा र नवशिशुहरुको स्वास्थ्यका लागि हरेक स्वास्थ्य संस्थामा निशुल्क AI भिडियो एक्सरे सेवा तथा घरघरमा नर्सिङ्ग स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरी स्वास्थ्य जाँचको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई सञ्चालन गरिनेछ ।
- (ज) **गैरसरकारी संस्था समन्वय, सुरक्षित आप्रवासन कार्यक्रम र लागू औषध नियन्त्रण :**
१७७. व्यास नगरपालिकालाई कार्यक्षेत्र बनाई क्रियाशील गैरसरकारी संस्थाहरुलाई एकद्वार प्रणालीमा आवद्ध गराई नगरपालिकाको आवश्यकता तथा प्राथमिकताको आधारमा नगरपालिकासँग समन्वय गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१७८. वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त आय र सोको सदुपयोग सम्बन्धी वित्तीय साक्षरताका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै वैदेशिक रोजगारीको क्रममा अप्ठ्यारोमा परेका व्यक्ति तथा परिवारलाई कानुनी सहायता सेवा, मनोसामाजिक परामर्श सेवालाई विस्तार एवं सुचारु गर्दै संघीय सरकार, प्रदेश सरकार लगायत अन्य सामाजिक संघसंस्थासँग सहकार्य र समन्वय गरिनेछ ।
१७९. गैसस समेतको सहयोगमा लागू औषध दुर्व्यसन नियन्त्रण र न्यूनीकरण गर्न विभिन्न प्रवर्द्धनात्मक र नियन्त्रणमूलक र सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । गैससका आगामी वर्षका कार्यक्रम सबै नगर सभामा पेश गर्न लगाई पारित गरेपछि मात्र कार्यान्वयनमा लैजाने नीति लिइनेछ ।
१८०. राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरुसँगको सहकार्यमा स्वास्थ्य, शिक्षा लगायतका सामाजिक सेवाका कार्यक्रमहरु अघि बढाइनेछ ।
- (भ) सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम :**
१८१. अनलाइन विद्युतीय राष्ट्रिय परिचयपत्रमा आधारित एम.आई.एस. प्रणालीमार्फत व्यवस्थित, सहज सामाजिक सुरक्षा भत्ता व्यवस्थापन प्रणाली विकासको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१८२. राष्ट्रिय परिचयपत्रमा आधारित सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रणाली लागू गराउन नवीकरण तथा नयाँ प्रविष्टीमा सो सम्बन्धी अभियान सञ्चालन गरिनेछ ।
१८३. सामाजिक सुरक्षा भत्ताको लगत कट्टा तथा अनलाइन EFT भुक्तानी व्यवस्थापन प्रणाली मार्फत वितरणमा सहजीकरण गरिनेछ ।
१८४. नेपाल सरकारका स्वास्थ्य लगायतका भत्ताहरुमा दोहोरो नपर्ने गरी एकीकृत सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रणालीको विकास तथा व्यवस्थापन गरिनेछ । सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई बैकिङ्ग प्रकृत्यामा सम्बन्धित वडाहरुमार्फत वितरण गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१८५. सबै विपन्न सिमान्तकृत दलित वस्तीहरुमा सामाजिक सुरक्षा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
१८६. अशक्त अपाङ्ग तथा शारिरिक रुपमा हिडडुल गर्न नसक्नेलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता घरमै वितरणको व्यवस्था मिलाई दुरुपयोग हुनसक्ने जोखिम हटाइनेछ । साथै सामाजिक सुरक्षा भत्ता सदुपयोग तथा अनुगमन निरीक्षण वर्ष सन् २०२६ कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

पूर्वाधार विकासतर्फ :

(क) पूर्वाधार :

१८७. व्यास नगरपालिका भित्र रहेका सडकहरुलाई बाह्रै महिना सञ्चालनमा ल्याउन मिल्ने गरी स्तरोन्नति गरिनेछ । साथै सडकहरुको लगत कट्टा गर्दै जाने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१८८. दीर्घकालीन योजना, आवधिक योजना, मध्यकालीन खर्च संरचना, एकीकृत शहरी विकास कार्यक्रमको मार्ग निर्देशन अनुसार नगरपालिकाको सन्तुलित विकास अवधारणा अघि बढाइनेछ ।
१८९. शहरी वडाहरुमा वर्षात्मा आउने पानी र घरघरबाट आउने ढलको पानीलाई उपयुक्त ढलको व्यवस्था साथै निकासको व्यवस्था सहित फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र सहितको गुरुयोजना तयारी गरी क्रमशः कार्यान्वयनमा लैजाने गरी कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।
१९०. “समृद्ध व्यास नगरको आधार, गुणस्तरीय उर्जाको विस्तार” भन्ने परिकल्पना अन्तर्गत रही कृषि, पर्यटन र नवीन उद्यमशीलता विकास गर्दै व्यास नगरको समृद्धि निर्माणमा उर्जा पहुँचको सुनिश्चिता गरिनेछ । साथै व्यास नगरपालिका र नेपाल विद्युत प्राधिकरणको सहकार्यमा शहरी वडाहरुमा स्मार्ट लाइट र ग्रामिण वडाका सबै गाउँमा विद्युतीकरण गर्ने र सडक बत्तीलाई व्यवस्थित गराई उज्यालो नगरपालिका बनाउने कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१९१. व्यास १० दुम्सीचौरमा निर्माणाधीन नारेश्वर तालबाट पानी लिफ्ट गरी दुम्सीचौर क्षेत्रमा कृषि सिंचाईको व्यवस्था मिलाउने कार्यमा गण्डकी प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरिनेछ । साथै नारेश्वर तालको सौन्दर्यका लागि विज्ञ परामर्शबाट प्राप्त सुझाव कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१९२. नगरवासीहरूसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध स्थापित गर्नका लागि सहभागितात्मक योजना तर्जुमा प्रक्रियाद्वारा सबै वडाको प्रत्येक वस्ती, टोल संस्थाको सहभागिता एवं परामर्शमा समतामूलक विकास आयोजनाहरू छनौट गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१९३. नेपाल सरकार राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट नेपालमा ग्रामिण तथा शहरी क्षेत्रको श्रेणीगत वर्गीकरण २०७८ अनुसार वडा नं.१, २, ३, ४ शहरी वडा, वडा नं.५ र १० अर्धशहरी वडा र अन्य वडाहरू ग्रामिण वडामा विभाजन भएको हुँदा विकास आयोजनाहरूको सञ्चालनमा उपभोक्ताहरूको अपनत्व रहने गरी आयोजनाको प्रकृति र लाभान्वित जनसंख्याको आधारमा लागत सहभागिताका योजनामा ग्रामिण वडामा १५ प्रतिशत, अर्धशहरी वडामा २० प्रतिशत र शहरी वडामा २५ प्रतिशतसम्म रहनेछ । अन्य योजनाहरूमा प्रचलित कानुनसँग नबाझिने गरी उपभोक्ता समिति मार्फत हुने काममा लागत सहभागिता रहने व्यवस्था गरिएको छ । विकास आयोजनाहरूमा उपभोक्ता समितिबाट गरिने योजनामा ३ प्रतिशत, कन्टिन्जेन्सी कट्टा गरिने व्यवस्था गरिनेछ । अन्य योजनाहरूमा ५ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सीबाट प्राप्त ५० प्रतिशत रकम मर्मत सम्भार कोषमा अनिवार्य जम्मा गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१९४. शहरी क्षेत्रका चोक, सडक पेटी र जीर्ण सडकहरू सडक बोर्ड नेपाल समेतको सहयोगमा स्तरीकरण गरिनेछ । नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा रहेका सडकहरूको वर्गीकरण गरी सडक किनारामा हरियाली प्रवर्द्धन गर्नको लागि वृक्षारोपण गर्ने कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
१९५. दमौली बजारमा जोडिने बुद्धसिं मार्ग, व्यास मार्ग, दमौली केशवटार मार्ग, माहेन्द्री मार्ग, पराशर मार्ग, छाब्दी मार्ग, तालघरे दुम्सीचौर मार्ग, बागेश्वरी मार्ग, मुक्तिनारायण मार्ग, सिन्धु मार्ग, कालिका मार्ग स्तरीकरण एवं वडा कार्यालय पहुँच मार्गहरूलाई प्राथमिकतामा राखी स्तरीकरण गर्न विशेष जोड दिइनेछ ।
१९६. मादी, साँगे, बुल्दी, छाब्दी, कलेस्ती, रिस्ती लगायतका नदी खोलाहरूले कटान गरेको वस्ती जग्गाहरूको संरक्षणका लागि संघ एवं प्रदेश सरकारसँग सहकार्य गरी तटबन्धन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१९७. वडा भवन निर्माण हुन बाँकी वडा नं.२ का लागि जग्गा व्यवस्थापन गर्न जिल्ला समन्वय समिति तनहुँसँग कानुन बमोजिम प्रकृया अधि बढाइनेछ । साथै जग्गा प्राप्त हुनासाथ वडा कार्यालय भवन निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिनेछ ।
१९८. तनहुँ, लमजुङ, कास्की भएर बग्ने सेती, मादी नदी उपत्यकामा रहेका व्यास मार्ग र बुद्धसिं मार्ग यस क्षेत्रका नागरिकहरूको जीवन रेखा भई गण्डकी र बागमती प्रदेश जोडिने सेती मादी करिडोर मार्ग हुँदा उक्त मार्गहरूलाई “व्यास-बुद्धसिं मार्ग” नामाकरण गरी संघ सरकार अन्तर्गत निर्माण एवं विस्तार योजनालाई पूर्णता दिन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१९९. सबै वडाहरूको पहलमा निर्माण भएका सडक नालाहरूको सरसफाईको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२००. लागत सहभागिताका योजनाहरूमा उपभोक्ताको तर्फबाट लाग्ने रकम नगरपालिकामा दाखिला भएपछि मात्र योजना सम्झौता प्रकृया अधि बढाइने नीति लिइनेछ ।
२०१. नगरको सबै सडक सञ्जाल समेट्ने गरी MTMP नगर सडक यातायात गुरुयोजना निर्माण गरिएको हुदाँ त्यसको पालना गराइनेछ ।
२०२. संघ सरकारको सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रम मार्फत र नगरपालिकाकै आन्तरिक व्यवस्थाबाट समेत घरको छाना मुक्त नगरपालिका निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
- (ख) सिंचाई :**
२०३. सतह तथा भूमिगत सिंचाई र वर्षायामको पानी सङ्कलन तथा सिंचाईका उपयुक्त प्रविधिहरूको प्रयोग गरी वर्षभरी सिंचाई सुविधा उपलब्ध गराउन आवश्यक पहल गरिनेछ ।
२०४. गत विगतमा सञ्चालनमा रही हाल विभिन्न कारणले अवरुद्ध रहेका सिंचाई कुलोहरूलाई मर्मत सम्भार गरी पुनः सञ्चालन ल्याइनेछ ।
२०५. खेतीयोग्य जमीनमा सिंचाई सुविधा पुऱ्याउन मुख्य सिंचाई कुलोहरूको मुहानदेखि नै मर्मत सम्भार गरी पूर्ण रूपमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
२०६. नदी तथा खोलाहरूमा गरिने तटबन्धनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(ग) **खानेपानी तथा सरसफाई :**

२०७. नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालित खानेपानी सेवालार्इ प्रभावकारी बनाउन क्षमता विस्तार र वितरण प्रणालीलार्इ सहजीकरण गरी नागरिकको स्वच्छ र गुणस्तरीय खानेपानी पिउन पाउने अधिकारलार्इ सुनिश्चित गर्ने नीति लिइनेछ । समग्र नगरको खानेपानी तथा सरसफाईको क्षेत्रमा विद्यमान अवस्थाको समीक्षा गरी यस नगरपालिका भित्रका सबै नागरिकलार्इ स्वच्छ, खानेपानी सेवाको पहुँचलार्इ अभिवृद्धि गर्न एक घर एक धाराको नीतिलार्इ निरन्तरता दिइनेछ ।
२०८. नगरपालिका क्षेत्रको फोहोरमैला व्यवस्थापनमा हाल गरिएको प्रणालीलार्इ अभि व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन सार्वजनिक निजी सभेदारीको मोडल अगाडि बढाइनेछ ।
२०९. नगरका सार्वजनिक स्थल र राजमार्गमा रहेका सार्वजनिक शौचालयहरुको व्यवस्थापनलार्इ प्रभावकारी बनाइनेछ । सम्भावना भएका अन्य स्थानमा सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माण गर्ने तथा घुम्ती शौचालयको सशुल्क रुपमा प्रयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
२१०. व्यास नगरपालिकाका शहरी वडामा खानेपानीको सेवा पुऱ्याइरहेका दमौली खानेपानी, भादगाउँ खानेपानी लगायत अन्य वडाका खानेपानी उपभोक्ता समितिसँग सहकार्य र समन्वय गरी सुद्व खानेपानी सबै व्यास नगरवासीलार्इ उपलब्ध गराइनेछ ।

(घ) **व्यवस्थित शहरी विकास एवं भूमि व्यवस्थापन :**

२११. “कलात्मक र सम्पदामैत्री व्यास नगर” को अवधारणा अनुसार व्यास नगरपालिका भित्रका प्राचिन एवं परम्परागत शैलीका साँस्कृतिक पहिचान भल्कने सुरक्षित घर निर्माणमा सहयोग पुऱ्याइनेछ । व्यास नगरपालिका क्षेत्रभित्र नक्सा पास गरी निर्माण हुने घर तथा सार्वजनिक संरचनाहरुमा परम्परागत वास्तुकला, मौलिक पहिचान तथा स्थानीय साँस्कृतिक सम्पदा भल्काउने डिजाइनहरुलार्इ प्राथमिकता दिइनेछ ।
२१२. व्यास नगरपालिकाका शहरी वडाहरुमा थप आवास व्यवस्थापन हुन नसक्ने हुँदा अर्धशहरी वा ग्रामिण वडाहरुमा आवास विस्तार गर्न व्यास नगरपालिकाको दीगो र समुन्नत शहरी विकासको मेरुदण्डको रुपमा रहेको जग्गा एकीकरण प्रकृया (Land pooling) लार्इ प्राथमिकतामा राखी कार्य अघि बढाइनेछ ।
२१३. आ.व.२०८३।०८४ मा बैरेनी जग्गा विकास आयोजनाको प्रथम चरणको कार्य सम्पन्न गरी जग्गाधनीहरुलार्इ जग्गा फिर्ता गरिनेछ । साथै बृहद् बैरेनी जग्गा एकीकरण आयोजना र मानहुँकोट जग्गा विकास आयोजनाको अध्ययन पूरा गरी एकीकरण कार्य अघि बढाइनेछ ।
२१४. व्यास नगरपालिका भित्रका विपन्न घरधनीका लागि निशुल्क नक्सा प्रदान गर्ने कार्यलार्इ विस्तार गर्दै नयाँ नमूना घर नक्सा तयार गरी सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
२१५. भूमिहिन दलित, भूमिहिन सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरुको बसोबास र जीवन पद्धती व्यवस्थित गर्न संविधान र कानुनले प्रदान गरेको अधिकार प्राप्तमा प्रथम चरणमा भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्बासीहरुको जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपूर्जा वितरण कार्य प्राथमिकतामा राखी अघि बढाइनेछ । सबै निस्सा प्राप्त व्यक्तिहरुको जग्गा नापी गर्ने कार्य आ.व.२०८३।०८४ मा सम्पन्न गरी भूमिहिन दलित र भूमिहिन सुकुम्बासी सबैलार्इ पूर्जा वितरण गरिनेछ ।
२१६. संघीय मापदण्डका आधारमा घर तथा सार्वजनिक संरचना निर्माण मापदण्डलार्इ नगरपालिकाको अधिकार प्राप्त सिमामा रही अध्यावधिक गरी लागु गरिनेछ ।
२१७. सडक अधिकार क्षेत्र अतिक्रमण गर्ने, छतको पानी सडकमा खसाल्ने प्रवृत्तिलार्इ निषेध गरिनेछ र सोको उल्डघन गर्नेलार्इ दण्डको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनतर्फ :

(क) **वन, वातावरण :**

२१८. वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन कार्यविधि, २०८१ लार्इ कार्यान्वयन गरिनेछ । वातावरणमैत्री सूचकका आधारमा वातावरणमैत्री घर, टोल र वडाको घोषणा प्रकृया प्रारम्भ गरिनेछ ।
२१९. “सफा स्वच्छ शहर, स्वस्थ व्यास नगर” अभियान अन्तर्गत दिगो फोहोर व्यवस्थापनका लागि एकीकृत फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । फोहोरको श्रोतमा नै न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा जोड दिदै

- मुख्य बजार क्षेत्रमा फोहोरलाई श्रोतमा नै वर्गीकरण अनिवार्य गर्न टोल विकास संस्था लगायतका सरोकारवालहरूलाई परिचालन गरी विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । साथै व्यास १० दुम्सी शिशुवा भतेरीमा रहेको गौसंरक्षण केन्द्रमा बायोग्याँस उत्पादन र प्रयोग गर्ने कार्य अघि बढाइनेछ ।
२२०. नगर क्षेत्रमा उत्सर्जन हुने फोहोरमैलाको दिगो व्यवस्थापन गर्न सार्वजनिक निजी साभेदारी अवधारणालाई अगाडि बढाइने छ । फोहोरलाई नगरको आर्थिक श्रोतको रूपमा विकास गरिनेछ ।
२२१. हरित विद्यालयको अवधारणा अनुरूप विद्यालय तहदेखि नै बालबालिकामा वातावरणप्रतिको सचेतना विकास गर्नका लागि विद्यार्थीहरूलाई वातावरण संरक्षण सम्बन्धी क्रियाकलापमा सहभागी गराइनेछ ।
२२२. सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको क्षमता विकास गरी वन संरक्षण तथा डढेलो नियन्त्रणमा आवश्यक सहकार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै व्यास नगरपालिका भित्रका कतिपय पार्कहरू सामुदायिक वन क्षेत्रभित्र रहेको अवस्थामा त्यस्ता पार्क व्यवस्थित गर्न सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
२२३. व्यास नगरपालिका भित्र स्रोतमा नै फोहोरमैला वर्गीकरण गरी कुहिने फोहोरबाट बायोग्याँस र प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने र नकुहिने फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि सरसफाई केन्द्रको व्यवस्था गरिनेछ । साथै उक्त जग्गामा सरसफाई केन्द्र नमूना पार्क निर्माण गरिनेछ । पुनः प्रयोगमा आउने सामानहरू विक्री गरी फोहोरलाई मोहोरमा रूपान्तरण गरिनेछ ।
२२४. नगरभित्र मापदण्ड विपरीतका प्लाष्टिकको कप, प्लेट, भोला प्रयोगमा प्रतिबन्ध लगाउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । यस्को वैकल्पिक व्यवस्थाका लागि नगरवासी र व्यवसायीहरूलाई सचेतनामूलक अभियानका साथै वातावरणमैत्री भोला उत्पादन र प्रयोगमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
२२५. व्यास नगरपालिका भित्रका जंगल तथा निजी, कवुलियती, धार्मिक, साभेदारी र सामुदायिक वनहरूको वैज्ञानिक व्यवस्थापन एवं उपयोग सम्बन्धमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले निर्दिष्ट गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरूलाई नगरपालिकाको एकीकृत विकास अभियानमा समावेश गरी कार्यक्रम ल्याइनेछ । नगरपालिका भित्रका विभिन्न स्थानहरूको जैविक विविधता (बायोडाइभर्सिटी) को अध्ययन गरी संरक्षणको कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
२२६. यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र परम्परागत रूपमा रहेका चौतारी, पोखरी, कुवा, इनार, धारा, पाटी एवं पौवाहरूको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गरी वातावरणमैत्री नगर बनाइनेछ । साथै जल जंगलको दीर्घकालीन व्यवस्थापनको लागि निर्मित ऐनका आधारमा अभ्यास एकीकृत कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
२२७. नगरका हरेक सामुदायिक वन र वडाहरूमा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा एक-एक पोखरी निर्माण गरिनेछ । नगरको केन्द्र दमौली बजारमा सौन्दर्य, वातावरणीय सन्तुलन र विपद् प्रयोजनार्थ पोखरी सहितको बाटिका बनाइनेछ । यस्ता पोखरीहरूमा सम्भावित विपद् रोक्न सुरक्षाका उपायहरू लागु गरिनेछ ।
२२८. पानीको मुहान, पोखरी, खोलानाला, नदी जलाधार क्षेत्र, जलचर संरक्षण अभिलेखीकरणको प्रबन्ध गरिनेछ ।
२२९. व्यास नगरपालिका भित्रका नदी खोलाको जग्गा वर्गीकरण प्रतिवेदन बमोजिम मापदण्ड कायम गरी नदी, खोला तथा मुहान संरक्षण र स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रमहरू ल्याइनेछ । पशुपंक्षी वधस्थलको सञ्चालन एवं व्यवस्थापनमा थप सुधार गरिनेछ ।
२३०. व्यास नगरपालिका भित्र डढेलो नियन्त्रणका लागि सामुदायिक वन समितिसँग सहकार्य गरिनेछ । साथै डढेलो लगाउनेको पहिचान गरी कानुनी कारबाही अगाडि बढाउन सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
२३१. वातावरण र जलवायूमैत्री व्यवहार निर्माण गर्न व्यक्ति, घरधुरी, विद्यालय र टोलटोलमा फोहोरमैला व्यवस्थापन, व्यक्तिगत र सार्वजनिक जग्गामा वृक्षारोपण, जैविक पदार्थ (फोहोर, पराल, नल, ढोढ) र प्लाष्टिक डढाउने कार्य पूर्ण रूपमा बन्द गरिनेछ । स्थानीय स्तरमा जलवायू परिवर्तनका असर र जोखिम सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा महिला सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
२३२. सडक अधिकार क्षेत्र, सार्वजनिक जग्गा र सडक पेटी अतिक्रमणलाई निषेध गरी त्यस्ता संरचना हटाई शहरको सौन्दर्य एवं सुरक्षा प्रबन्ध मिलाई ट्राफिक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

(ख) विपद् व्यवस्थापन :

२३३. स्थानीय आपतकालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र (LEOC) लाई व्यवस्थित गर्दै सबै वडाहरुसम्म यसको प्रशिक्षण दिइनेछ । नगरमा समय समयमा देखिने आगजनी जस्ता घटनाहरुमा तत्काल सहयोग पुऱ्याउन नगरपालिका परिसरमै दमकलमा पानी उपलब्ध गराउने लगायत विपद्जन्य कार्यमा सहयोग गर्ने तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार गरिनेछ ।
२३४. सुरक्षित आश्रय स्थल, आकस्मिक उद्धार तथा उपचार सेवा जस्ता विपद् प्रतिकार्यको पूर्वतयारी र कार्यान्वयन गर्दा महिला र संकटासन्न व्यक्तिहरु समेतको सहभागितामा गरिनेछ । साथै स्थानीय स्तरमा जलवायू अनुकुलन र जोखिम न्यूनीकरण गर्न हरियाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरी पारदर्शीता र सुशासनका अभ्यासहरुलाई अनुशरण गरिनेछ ।
२३५. प्राकृतिक विपद्का घटनाहरु बढिरहेको सन्दर्भमा विपद् पूर्वतयारी, न्यूनीकरण, व्यवस्थापन र विपद् प्रतिकार्य नगर योजना एवं कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढङ्गले निर्माण गरी लागु गरिनेछ । नगरपालिकामा रहेका दमकल, एम्बुलेन्स लगायतका साधनलाई स्तरीकरण गरी सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२३६. विपद्को जोखिममा रहने बालबालिका, महिला, किशोरी, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, ज्येष्ठ नागरिक, दीर्घरोगी आदि लक्षित विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम/अभिमुखीकरण /तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
२३७. विपद्को प्रकार, स्थान, सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थालाई समेत दृष्टिगत गर्दै सञ्चार माध्यम मार्फत सूचनामूलक सन्देशहरु सम्प्रेषण गरी जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
२३८. वडा, समुदाय र विद्यालयस्तरमा विपद् पूर्व तयारी, सुरक्षा, प्रतिकार्य र चेतनामूलक कार्यको विस्तार गरिनेछ ।
२३९. राहत वितरणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नगरको स्वीकृतिमा One Door Policy को आधारमा मात्र गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४०. वडा स्तरीय बजेट तथा कार्यक्रममा विपद् व्यवस्थापन शीर्षकमा विनियोजित बजेटलाई रुपान्तरण, शीर्षकान्तरण र रकमान्तर गरिने छैन ।

संस्थागत विकास सेवा प्रवाह र सुशासनतर्फ :

(क) सुशासन :

२४१. असल शासनको आधारभूत मान्यतालाई आत्मसात गर्दै पारदर्शी, सहभागितामूलक, जवाफदेही सार्वजनिक प्रशासन, कानूनको शासन, आर्थिक अनुशासन तथा भ्रष्टाचारमुक्त प्रशासन कायम गरी सुशासनको प्रत्याभूति गराइनेछ । छिटो, छरितो तथा कम खर्चिलो ढङ्गबाट सर्वसाधारणमा सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक कार्य गरिनेछ । नगरबाट प्रदान गरिने सेवालाई क्रमशः अनलाइन प्रणालीमा आवद्ध गरी सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
२४२. अनुचित कार्य तथा भ्रष्टाचार हुन नदिन निरोधात्मक तथा उपचारात्मक दुवै उपाय अवलम्बन गरिनेछ ।
२४३. व्यास नगरपालिकाको संगठन संरचना, स्वीकृत दरबन्दी र कर्मचारीहरु र प्रशासनिक इकाइहरुको कार्य विवरण २०८२, प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै समयानुकुल अध्यावधिक गरिनेछ ।
२४४. कर्मचारीबाट वाञ्छित लक्ष्य हासिल गर्न नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन एवं प्रोत्साहन प्रणाली अवलम्बन गर्नुका साथै नगरपालिकाका प्रत्येक कर्मचारीको कार्य व्यवहारलाई पारदर्शी, जनमैत्री र सुशासनयुक्त बनाउन आवश्यक कानुनी प्रबन्ध गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२४५. नगरपालिकाका सबै कार्यालयमा सि.सि. क्यामरा जडान गरी सेवा प्रवाहलाई प्रत्यक्ष निगरानीमा राखिनेछ ।
२४६. प्रत्येक चौमासिक अवधिमा वडा तहमा र नगरपालिका केन्द्रमा सार्वजनिक सुनुवाई गरी सेवाग्राहीबाट प्राप्त हुने सुझाव तथा गुनासोको सम्बोधन गरिनेछ । स्थानीय तह कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गरिनेछ ।
२४७. नगरपालिका स्थापना भएको दिनलाई हरेक वर्ष नगर दिवसका रूपमा मनाइने अभ्यासलाई निरन्तरता दिइनेछ । सोही अवसरमा उत्कृष्ट हुने कर्मचारी, उपभोक्ता समिति, सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदाता, टोल

विकास संस्था, कृषक, पत्रकार, संघ र प्रदेशमा पठाई जित्ने खेलाडी लगायतलाई सम्मान र पुरस्कार प्रदान गरिने नीति लिइनेछ ।

२४८. नगरपालिकाको वडा तहमा विनियोजित बजेटबाट गरिने खरिद प्रक्रियालाई PAMS का माध्यमबाट सम्पादन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४९. नगर प्रहरी मार्फत नगरपालिकाले गरेका नियमनका निर्णयहरूलाई कार्यान्वयन गरी नगरमा सुशासनको वातावरण सृजना गरिनेछ । नगर प्रहरीको सेवालार्ई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२५०. नगरको सार्वजनिक सम्पत्तिको सुरक्षा, कार्यालयहरूको सुरक्षा प्रबन्धमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।
२५१. नगरमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विषय अनुसार तालिम र क्षमता विकास अध्ययन भ्रमणका साथै खोज तथा अनुसन्धानमूलक कार्यमा क्रियाशील गराइनेछ ।

(ख) पञ्जीकरण :

२५२. सूचना फाराम डिजिटाइजेसन पछि विवरणको सुरक्षा तथा डिजिटाइज भएका सबै घटना दर्ता किताबका तथ्याङ्कहरूको एम.आइ.एस. प्रणालीमा स्थानान्तरण सहितको सहजता सहितको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
२५३. सबै नगरवासीहरूको राष्ट्रिय परिचयपत्र व्यवस्थापनका लागि जिल्ला प्रशासन तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र विभागसँग समन्वय गरी अनिवार्य परिचयपत्र लागु गराउनुका साथै १६ वर्ष मुनिकाहरूको जन्मदर्तामा परिचयपत्र सृजना हुने व्यवस्थाको अनिवार्य पालना गराई निरन्तरता दिइनेछ ।
२५४. नगरपालिकाले शतप्रतिशत जन्मदर्ता तथा अन्य घटना दर्ता वर्ष सन् २०२६ तथा कार्यक्रम सञ्चालन वर्ष २०८३/०८४ का रूपमा कार्य गर्न वडा-वडा, टोल-टोलमा सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

(ग) सूचना प्रविधि नीति :

२५५. नगरपालिकालार्ई सञ्चार र इन्टरनेटको प्रभावकारी व्यवस्थापन मार्फत सुशासनमा अब्बल बनाइनेछ ।
२५६. आम नागरिकहरू र पर्यटकीय स्थलहरूमा डिजिटल सेवा लिन सहज हुने गरी सार्वजनिक स्थानहरूमा वाईफाई फ्रि जोन (WIFI Free Zone) क्षेत्र कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२५७. संघीय सरकारसँग सहकार्य गरी नगरपालिका कार्यालय अन्तर्गतका कार्यालय र सामुदायिक विद्यालयहरूमा इन्टरनेट सेवा प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२५८. व्यास नगरपालिकामा नगरवासीका समस्या तथा गुनासो सुन्न २४ सै घण्टा खुल्ला रहने गरी Call Center को व्यवस्थालार्ई निरन्तरता दिइनेछ ।
२५९. स्थानीय स्तरमा प्रकाशन हुने पत्रपत्रिका, एफ.एम.रेडियो र टेलिभिजनहरूसँग नगरपालिकाको गतिविधि भल्कने गरी कार्यक्रम निर्माण, प्रकाशन र प्रशारणमा निरन्तरता दिइनेछ ।
२६०. पत्रकारहरूको वृत्ति विकास गर्न पत्रकारितामा स्नाकोत्तर तह वा सोभन्दा माथिको उच्च शिक्षा अध्ययन छात्रवृत्ति सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२६१. नगरपालिकाको आर्थिक तथा पूर्वाधार विकास सम्बन्धी विषयमा समाचार सङ्कलन, रिपोर्टिङमा विशेष योगदान दिने १ जना पत्रकारलाई हरेक वर्ष पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२६२. नगरपालिकामा हुने आम्दानी र खर्चको हरेक महिनाको १० गतेभित्र कार्यपालिकाको निर्णय गराई सार्वजनीकरण गरिनेछ ।
२६३. व्यास नगरपालिका भित्रका गतिविधिहरूमा नागरिकको गुनासो व्यवस्थित गर्न मुल कार्यालय र सबै वडा कार्यालयहरूमा सूचना बोर्डको व्यवस्था मिलाइनेछ । उक्त सूचना पार्टीमा आफूलाई लागेका गुनासोहरू लेखेर राख्ने प्रबन्ध गरिनेछ ।

(घ) स्थानीय तथ्याङ्क सङ्कलन र अभिलेख व्यवस्थापन :

२६४. तथ्याङ्क समन्वय कार्यालय पोखराको सहयोगमा नगरको प्रोफाइललाई अद्यावधिक गरिनेछ । सबै वडाहरूको तथ्याङ्कलाई अद्यावधिक र व्यवस्थित गराइनेछ ।

२६५. नगर सभाका निर्णयहरूलाई छपाई गरी अभिलेख राखिनेछ । नगर सभा र नगर कार्यपालिकाबाट पारित भएका सबै कानूनहरूलाई राजपत्रमा प्रकाशित गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । सोको दिगो र स्थायी सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
२६६. नगर सभा र नगर कार्यपालिकाका निर्णयहरू वेवसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२६७. नगरबाट प्रकाशित हुने सबै प्रकारका सूचनाहरू वेवसाइट मार्फत सार्वजनिक गरिनेछ ।
- (ङ) बजार व्यवस्थापन तथा अनुगमन :**
२६८. नगरको बजार क्षेत्र वा घनावस्ती रहेको क्षेत्र, विद्यालय क्षेत्र, र भिडभाड हुने क्षेत्रमा र अन्य वडाको आवश्यक स्थानमा समेत जेब्रा क्रसिङ र ट्राफिक संकेत चिन्ह अंकित बोर्ड राखी बजार तथा सवारी व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरुस्त बनाइनेछ ।
२६९. आवश्यक स्थलमा डस्टविन राखी फोहोर व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । फुटपाथमा सञ्चालन भएका व्यापार व्यवसायलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
२७०. Infrastructure sharing को मान्यतालाई कार्यान्वयन गर्दै नगर क्षेत्रभित्र रहेका टेलिफोन, केवल तथा इन्टरनेट सम्बद्ध तारहरूलाई व्यवस्थित गरी नगरको सौन्दर्यतामा बढोत्तरी गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२७१. उपभोक्ता सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरी उपभोक्ताको हित सम्बर्द्धन तथा कालोबजारीलाई नियन्त्रण गर्न बजार अनुगमनको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- (च) अनुसन्धान तथा विकास :**
२७२. नगरको समग्र विकासको क्षेत्रलाई समेट्ने गरी दोस्रो आवधिक योजना निर्माण गरिनेछ ।
- (छ) राजस्व तथा वित्त व्यवस्था :**
२७३. राजश्व सम्भाव्यताको अध्ययन गरी नगर क्षेत्रमा प्राप्त हुन सक्ने सबै प्रकारका राजश्वलाई दायरा भित्र ल्याउने प्रयास गरिनेछ ।
२७४. दिगो विकासका लागि सबल कर प्रणालीको नारा सहित नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका करदाताहरूको विद्युतीय लगत राखी विद्युतीय माध्यमबाटै करदाताको रूपमा इन्ट्री हुने र कर तिर्ने व्यवस्थाको सहजीकरणको प्रयास गरिनेछ ।
२७५. नगरपालिकाले संविधान तथा कानून बमोजिम असुल गर्ने राजस्व (कर तथा गैरकर) प्रशासनलाई न्यायोचित, पारदर्शी र वैज्ञानिक बनाउन आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
२७६. करदाताहरूलाई कर प्रणालीमा स्वेच्छिक रूपमा सहभागी गराउन समग्र राजश्व प्रणालीलाई करदातामैत्री बनाइनेछ ।
२७७. करदाताको सहजताको लागि आवश्यक कार्यविधि निर्माण गरी अग्रिम कर तिर्न सकिने प्रबन्ध मिलाइनेछ । कर नतिर्ने करदातालाई करको दायरामा ल्याउन प्रोत्साहन एवं दण्डात्मक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
२७८. बाह्य विज्ञापन गर्ने स्थान यकिन गरी तोकिएको स्थान र साइजमा मात्र विज्ञापन सामग्री राख्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । साविकमा नगर क्षेत्रमा रहेका विज्ञापन सामग्रीहरूलाई तोकिएको स्थानमा स्थानान्तरण गर्न आवश्यक प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
२७९. राजस्व प्रशासनमा कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली लागु गरिनेछ ।
२८०. वडा तहमा करदातालाई कर बुझाउन कुनै असहजता भएमा प्रत्यक्ष सम्पर्क गरी गुनासो सुन्ने, सूचना उपलब्ध गराउने, कर बुझाउन सहजीकरण गर्ने नीति लिइनेछ । QR कोड (द्रुत प्रतिक्रिया संकेत प्रणाली) मार्फत कर सङ्कलन गर्न पहल गरिनेछ ।
२८१. कर तथा सूचना प्रवाहका लागि मोबाइल एप तथा वेबसाइट निर्माण गरी करदाता सुसूचित गर्ने प्रणालीको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२८२. कर राजश्वमा संलग्न जनशक्तिको कार्यमा सुधार ल्याउन समयानुकूल शिक्षा/तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ । अवैध राजश्व चुहावट रोक्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

२८३. करदाताको समस्या पहिचान, स्तरीकरण, सवलीकरणका लागि निजी क्षेत्रहरु उद्योग वाणिज्य संघ आदि संस्थाको साभेदारीमा विशेष योजना सञ्चालन गरिनेछ ।
२८४. “मैले तिरेको कर मेरै पक्षमा” भन्ने नाराका साथ करदाताको पहिचान, स्तरीकरण, सवलीकरणका लागि निजी क्षेत्रहरु उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योग संघ, क्षेत्रीय होटल व्यवसायी संघ, बजार इकाइ लगायतका संघसंस्थाहरुको परिचालन र साभेदारीमा विशेष योजना सञ्चालन गरिनेछ ।

(ज) बेरुजु फछ्छ्यौट :

२८५. कानुन र विधिसम्मत व्यवस्थाको कडाइका साथ पालना गरी शुन्य बेरुजुको नीति अवलम्बन गर्दै लगिनेछ । यस अघि कायम हुन आएको सबैखाले बेरुजुलाई फछ्छ्यौट गराई सम्परीक्षण प्रकृया अघि बडाइनेछ । अद्यावधिक बेरुजु न्यूनीकरण गर्न अधिकतम प्रयास गरिनेछ ।
२८६. बेरुजु रहने वडा र विषयगत शाखालाई दिइने सिलिङ्गमा निश्चित अङ्क घटाउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

(झ) कानुन तथा मानव अधिकार :

२८७. न्यायिक समितिमा प्राप्त हुने सबै विवादहरु मेलमिलापको माध्यमबाट समाधान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । मेलमिलाप विधिलाई स्तरीय, विश्वासनीय र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
२८८. असहाय, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति एवं बालबालिकाहरुको न्यायिक प्रकृया सम्बन्धित वडाको सिफारिसमा निःशुल्क सेवा प्रदान गरिनेछ ।
२८९. सबै वडा कार्यालयहरुमा स्थापना भई सञ्चालनमा रहेका मेलमिलाप केन्द्रहरुलाई स्तरोन्नति गरी न्यायिक समितिबाट वडामा पठाइएको सबै विवादहरु वडा मार्फत मेलमिलाप प्रक्रियाबाट निरुपण गर्न अधिकतम प्रयास गरिनेछ । मेलमिलाप हुन नसकेमा पुनः न्यायिक समितिमा आवश्यक कागज फिर्ता मागी प्रमाण बुझी निर्णय गरिनेछ । संविधान, कानुन, नगरपालिकाको नीति योजना तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिका तर्जुमा गरी जारी गरिनेछ ।
२९०. सूचना प्रविधिको प्रयोगबाट न्याय सम्पादनको कार्यलाई सरल, सहज र पहुँचयोग्य बनाइनेछ ।
२९१. मानव अधिकारका आधारभूत मान्यताको पालना गर्दै स्थानीय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन प्रभावकारी रुपमा गर्न संस्थागत प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
२९२. न्यायिक समितिबाट भएको निर्णय, मिलापत्रहरुलाई अभिलेखबद्ध गरिनेछ र निर्णय कार्यान्वयन गर्न माग भई आएमा विधिसम्मत फैसला कार्यान्वयन गरिनेछ ।

विविध :

२९३. नगरपालिका भित्रका कृयाशील टोल विकास संस्थाहरुलाई सहभागितात्मक विकास अभियानमा सरिक गराई उत्कृष्ट कार्य गर्ने टोल विकास संस्थालाई पुरस्कृत गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२९४. व्यास नगरपालिका क्षेत्रभित्र व्यवस्थित पार्किङको व्यवस्था मिलाइनेछ । विद्यालय समयमा विद्यार्थीहरुको आवत जावतलाई सरलीकृत गर्न ट्राफिक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२९५. सडक आश्रित, अभिभावक विहिन, हिंसा, दूर्व्यवहार, शोषण (शारीरिक, मानसिक, यौन र श्रम) बेचबिखन, बालविवाह, मानसिक समस्या लगायतका कारणबाट जोखिम अवस्थामा रहेका बालबालिकाको उचित संरक्षण, पुनर्स्थापना, विकास, सीप, शिक्षा र परिवारको जीविकोपार्जनलाई सम्बोधन गर्ने विशेष योजना कार्यक्रम ल्याइनेछ । सडक पेटी एवं सार्वजनिक स्थलहरुमा सहयोगापेक्षी भई कष्टपूर्ण जीवन जीउनुपर्ने बाध्यात्मक अवस्थाको अन्त्य गरी “सहयोगापेक्षी सडक मानव मुक्त नगरपालिका” निर्माण गर्न मानव सेवा आश्रमसँग सहकार्य गरिनेछ ।
२९६. सबै वडाहरुमा विपन्न परिवारको तथ्याङ्क सङ्कलन कार्य सम्पन्न भएकाले नगरपालिकाबाट परिचयपत्र वितरण गर्ने र विपन्नताका आधारमा स्वास्थ्य बिमा लगायतका कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
२९७. व्यास नगरपालिका अन्तर्गतका घरहरुको बिमा तथा सामुहिक दूर्घटना बिमा लगायत अत्यधिक जोखिम क्षेत्रलाई नेपाल बिमा प्राधिकरणसँग सहकार्य गरी बिमालाई व्यवस्थित एवं विस्तार गर्न सहयोग पुऱ्याइनेछ ।

२९८. दीगो शान्ति, सुशासन, समतामूलक विकास र समुन्नति नै व्यास नगरपालिकाको मुल लक्ष्य हो । व्यास नगरपालिकाले नीतिगत, कानुनी र संगठनात्मक पक्षको सवलीकरण गर्दै नगरवासीको सेवामा समर्पित हुँदै आएको छ । संघ, प्रदेशबाट बन्नुपर्ने कानुनी ढिलाई र आयश्रोतमा आएको उतारचढावले नगरपालिकाबाट अपेक्षित सबै कार्यहरु सम्पन्न गर्न नसकेको आत्मसाथ गर्दै आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ का लागि नगरवासीको आधारभूत आवश्यकता कृषि, स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी, आवास सुविधा एवं रोजगारी सृजनामा केन्द्रित रही इमान्दारितापूर्वक कृयाशील रहने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दछौं ।

२९९. यो नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाप्रति नगरवासीको विश्वास बढ्ने, उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि हुने, उद्यमशीलताको विकास हुने, समतामूलक एवं सामाजिक न्यायपरक सन्तुलित विकास र सामाजिक विभेदको अन्त्य हुने अपेक्षा गरेका छौं । नगरपालिकाको सुन्दरता, नगरवासीको सुख र समृद्धि एवं लोकतन्त्रका आधारभूत मूल्य मान्यताको सम्बर्द्धन गर्नका लागि यो नीति तथा कार्यक्रमले सहयोग पुऱ्याउनेछ, भन्ने विश्वास लिएका छौं ।

अन्त्यमा नगरपालिकाको विकास अभियानमा आग्रह पूर्वाग्रहबाट माथि उठी संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र वर्तमान तथा पूर्व जनप्रतिनिधिहरु एवं विज्ञहरुको अनुभव, परामर्श र सल्लाहलाई सदुपयोग गर्न नगरपालिका प्रतिवद्ध रहेको विश्वास दिलाउन चाहन्छौं । यो नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसाथ गर्दै सफल बनाउने कार्यमा सम्पूर्ण नगर सभासदज्यूहरु मार्फत नगरवासीमा सहयोग पुऱ्याई दिनुहुन हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

निर्णय नं.२: प्रस्ताव नं.२ का सम्बन्धमा छलफल हुँदा व्यास नगर कार्यपालिकाबाट आ.व.२०८१/०८२ को रू.१,२९,६६,२७,४७२। को यथार्थ आय र रू.१,२५,०७,७१,८१७।२२ यथार्थ व्यय भएको छ भने आ.व.२०८२/०८३ को रू.१,७२,५२,०४,५००। को संशोधित आयव्यय अनुमान र २०८३/०८४ का लागि रू.१,५०,२०,०१,०००। को प्रस्तावित आयव्यय बजेट कार्यक्रम उपप्रमुख श्री इन्दिरा दरैबाट नगर सभामा छलफलका लागि प्रस्तुत गरियो ।

निर्णय नं.३: प्रस्ताव नं.३ का सम्बन्धमा छलफल हुँदा आर्थिक विधेयक, २०८३ र विनियोजन विधेयक, २०८३ उपप्रमुख श्री इन्दिरा दरैबाट छलफलका लागि सभामा प्रस्तुत गरियो ।

निर्णय नं.४: प्रस्ताव नं.४ का सम्बन्धमा छलफल हुँदा व्यास नगरपालिका केही ऐन संशोधन विधेयक, २०८२ विधायन समितिका संयोजक श्री रमेशचन्द्र हड्खलेबाट छलफलका लागि सभामा प्रस्तुत गरियो ।

निर्णय नं.५: प्रस्ताव नं.५ का सम्बन्धमा छलफल हुँदा आगामी नगर सभा २०८३ आषाढ २७ गते शनिवार बिहान ११:०० बजे नगर सभा कक्ष दमौलीमा बस्ने गरी आजको बैठक स्थगन गर्ने निर्णय गरियो ।
